

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A fiatalkorúakra vonatkozó speciális büntető eljárásjogi szabályok,
a diverziós eljárások**

Szerző:

dr. Tormási-Almási Tímea

Konzulens:

dr. Tóth Gabriella

Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Fiatalkorúak ügyeinek szakjogásza szakirányú továbbképzés
Levelező szak, 2. szemeszter

Szeged, 2021. május 1.

I. Bevezetés

A fiatalkori bűnözés és megoldása az igazságszolgáltatás egyik legnagyobb kihívása.

Témám a bírói eljárástól eltekintő (elterelő) megoldások, ezen belül a diverziós eljárások. Dolgozatomban bemutatom, hogy a felnőttkorúak eljárásához képest mitől speciális a fiatalkorúak eljárása, illetve hogyan valósul meg a más elbánás/bánásmód és miért fontos a büntetés helyett nevelés elv. Álláspontom szerint a felnövekvő korosztályok kriminalitására való reagálás nem egyszerűen büntetőjogi kérdés.¹ Megítélése komplex, és nem kizárólag jogi feladat. A speciális büntetőjogi és eljárásjogi szabályok ismertetését megelőzően a mai felnövekvő generáció általános jellemzőit ismertetem, majd érintőlegesen kitérek a bűnözés háttérében álló egyes lehetséges okokra, a család fontosságára helyezve a hangsúlyt. A dolgozat vezérfonala a fiatalkorúak elleni büntetőeljárás sajátosságainak ismertetése, azonban néhány gondolat erejéig szükséges említést tenni a fiatalok deviáns viselkedéséről, a szülői felelősségről és ezek háttérében álló összefüggésekről. Álláspontom szerint a bűncselekmény elkövetéséig vezető út, az okok feltárása a büntetés kiszabása során különös jelentőséggel bír, melyek ismerete nélkül nem lehet jó döntést hozni. Ez szükséges ahhoz, hogy a fiatalkorúak büntetőeljárásában megfelelő szankciót alkalmazzunk. A jogalkalmazás során különösen fontos, hogy a gyermek a büntetőeljárás során is gyermek maradjon, ugyanis a fiatalok testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlettsége jelentős eltérést mutat a felnőttekéhez képest. Életkorukból kifolyólag személyiségük fejlődése folyamatban van, alig rendelkeznek idegrendszeri, lelki és szociális eszköztárral az őket ért hatások leküzdéséhez és feldolgozásához, ezért védelmük az eljárás során nélkülözhetetlen. A fiatalkorúak az eljárások során elsősorban gyermekek és csak másodsorban terheltek. Abban az esetben, ha egy gyermek kényszerül az igazságszolgáltatás rendszerébe, kiemelten fontos a legjobb érdekét szem előtt tartva „másképp” bánni vele, legyen az sértett, tanú, vagy éppen terhelt.

---

¹Rosta Andrea: A fiatalkorú bűnözés kriminológiája és szociológiája tankönyv, Lévay Miklós ajánlója, Budapest, L'Hartmann kiadó-Uránia Ismeretterjesztő Alapítvány, 2014., 399 o., 7. o.

Két gyermek édesanyjaként magam is fontosnak tartom azt az alapvető jogot, hogy minden gyermek érzelmileg kiegyensúlyozott felnőtté váljon. A gyermek neveléséért, személyiségfejlődése érzelmi alapjainak lerakásáért, biztonságérzetének megteremtéséért a szülő a felelős.

Dolgozatomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy megfelelő hatékonysággal működnek-e a diverziós eljárások, a feltételes ügyészi felfüggesztés intézkedés, vagy a közvetítői eljárás kerül-e gyakrabban alkalmazásra a fiatalkorúak vonatkozásában. Az intézkedés gyakorlati jelentőségét egy jogeset bemutatásával kívánom szemléltetni.

Munkám során szakkönyvek, folyóiratok, tankönyvek, értekezések, dolgozatok és olyan szakirodalmak nyújtanak segítséget, melyek megállapításai összhangban állnak saját véleményemmel. A büntetőjog szabályai mellett a sorok között helyt kapott néhány nem kizárólag jogi tézis és gondolat, ezzel is utalva a fiatalkorúak ügyeinek komplex jellegére. A szakirodalom mellett internetes forrásokra és statisztikákra építem megállapításaimat.

II. Z generáció

Napjaink fiataljainak helyzete korántsem egyszerű. Az elmúlt évtizedekben számos változás zajlott le, melyek közvetetten vagy közvetlenül érintették az ifjúság helyzetét. A hazai szociológiai kutatások szerint a mai magyar társadalom főbb csoportjai, rétegei életkörülményeiket, gazdasági helyzetüket tekintve is eltérő adottságokkal rendelkeznek. A magyar fiatalok helyzete leképezi a társadalom egészét. Ahogyan a lakosság egésze, úgy ez a korcsoport sem egységes. Szociális helyzetük, családi környezetük, életesélyeik, a bűnözéssel való találkozásuk, értékviláguk eltér egymástól. Részben ezzel összefüggésben életérzéseik, a mindennapjaik, a jövőhöz való viszonyuk, pszichés jóllétük is eltérő képet mutat.²

---

²Csemáné Váradi Erika: „Szinlelni boldog éveket...”, Borbíró Andrea, Inzelt Éva, Kerecsi Klára, Lévay Miklós, Podoletz Léna (szerk.): A büntető hatalom korlátainak megtartása: A büntetés mint végső eszköz, Tanulmányok Gönczöl Katalin tiszteletére, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014., 499 o., 84. o., http://www.eltereader.hu/media/2014/05/Gonczol_READER.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

Az ún. Z generációba sorolható korosztály (az 1995-2010 között születettek³) hazánk első globális generációja. Ezen generáció szülöttei közé tartoznak a mai fiatalok, azaz az 1995-2005 között születettek.⁴ Ők azok, akik a legkisebb családba születtek, és a legidősebb anyák mellett nevelkednek. A korábbi generációkhoz képest a legiskolázottabbak és a leghosszabb várható élettartammal rendelkeznek.⁵ A Z generációra használt másik fogalom a „digitális bennszülöttek” kifejezés. Ők azok, akik anyanyelvi szinten beszélnek az internet, és a számítástechnikai eszközök világát. Hozzá vannak szokva, hogy rendkívül gyorsan jutnak az információhoz.⁶ Az okoseszközöknek köszönhetően rengeteg ismeretük van a világról. Túlnyomórészt az internetezéssel töltik szabadidejüket. A közösségi oldalak, illetve a YouTube nagy befolyással van rájuk. Egyszerre több tevékenységet is végeznek informatikai eszközeiken, chatelnek, közben Facebookoznak, zenét hallgatnak, filmet töltenek le és még üzenetekre is válaszolnak.⁷ Egyre kevesebb időt töltenek olvasással. Online módon folyamatosan kapcsolatban vannak egymással, így személyes kapcsolataik háttérbe szorulnak. Sok fiatalnak chates barátai vannak, akikkel soha nem találkoznak. A virtuális térben érzik otthon magukat. Blogokat használnak, ahol megosztják a velük történt eseményeket.

A Z generáció számára úgy tűnik minden adott a boldogsághoz. A digitális világ negatívumai azonban őket sem kímélik. Amennyi előnyt jelent a technika fejlődése, annyi veszélyt is rejt magában. Az árnyoldalak között megemlíteném a közvetlen kommunikáció hiányát, a társalanságot. Sokan magányosak. Szorongnak attól, hogy lemaradnak valamiről illetve attól, hogy hogyan vélekedik róluk az online közösség. Hatalmas elvárásokat közvetít feléjük a világ. Megfelelési kényszert éreznek a digitális közösség felé, ahol olykor kudarcral szemben találják magukat, és ez komoly belső feszültséget generálhat.⁸

Az online világ nem mindenki számára könnyen elérhető. A szegregált helyzetben élő, számos hátránnyal rendelkező fiatalok és a digitális eszközökkel bíró fiatalok között óriási a különbség, mondhatni szakadék húzódik. Napjainkban a fő értékmérő a javak birtoklása. Sokak szerint a pénz a

---

³<https://www.kormanyhivatal.hu/download/2/18/60000/Y%20%C3%A9s%20Z%20gener%C3%A1ci%C3%B3%20mint%20a%20i%C3%B6v%C5%91%20munkav%C3%A1llal%C3%B3i.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁴ Csemáné Váradi Erika: A gyermek-és fiatalkori kriminalitás, Borbíró Andrea - Gönczöl Katalin - Kerezi Klára - Lévay Miklós (szerk.): Kriminológia, Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2019., 1035 o., 654. o.,

⁵ Csemáné 2014. 88. o., http://www.eltereader.hu/media/2014/05/GonczoL_READER.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁶ Marc Prensky: Digitális bennszülöttek, digitális bevándorlók 2001. 1-2. o., http://goliat.eik.bme.hu/~emese/gtk-mo/didaktika/digital_kids.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁷ Tari Annamária: Z generáció, Budapest, Tercium Kiadó, 2011, 349 o., 56. o.

⁸ Csemáné 2014. 89. o., http://www.eltereader.hu/media/2014/05/GonczoL_READER.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

gazdagság és a siker titka. A márka fontos státusszimbólum. Aki nem rendelkezik e tárgyakkal, aki nem élheti az általuk szimbolizált életstílust, az sikertelen ember. A mai kor nárcisztikus tendenciái - szerezz meg mindent, amit tudsz, minden áron boldogulj, még akkor is, ha ehhez másokon kell átgnázolni - megtévesztő üzenetet sugallnak a jelen kor gyermekeinek, mely az agressziót már a társadalmi működés alapelemévé emeli. A mai fogyasztói társadalomban a carpe diem életérzés mellett a megszerezhető dolgok hatalma és értéke megnőtt. Az emberi kapcsolatokban megjelent az agresszió, és a kielégülés után csillapíthatatlan vágy.⁹ A fiatalok - különösen azok, akik rosszabb anyagi körülmények között élnek - a boldogságot és a sikert a tárgyak - akár bűncselekmények elkövetése útján- megszerzésében látják. Kérdés az, hogy fiatalok a környezetükből érkező negatív hatásokat hogyan dolgozzák fel, hogyan kezelik az őket ért stresszt, hogyan küzdenek meg a felnőtté válás során az „ifjúkori válsággal”.¹⁰

III. A bűnelkövetést befolyásoló tényezők

A 2019. év bűnügyi statisztikája szerint az érdemi ügyészségi intézkedéssel és jogerős bírósági döntéssel érintett ügyek száma és a fiatalkorú terheltek száma az előző évek adataihoz mérten tovább csökkent.¹¹ 2019. évben a fiatalkorú terheltek száma, akikkel szemben büntetést, illetve intézkedést alkalmaztak 3077 volt. A büntetések száma 1518 (49,33%), míg az intézkedések száma 2123 (69,00%) volt.¹² Az intézkedések esetében megrovás alkalmazására 42 esetben, próbára bocsátásra 1293 esetben, jóvátételi munkára 29 esetben, pártfogó felügyelet alkalmazására 1533 esetben, elkobzásra 151 esetben, vagyonelkobzásra 397 esetben került sor, míg javító intézeti nevelést 194 esetben alkalmaztak.¹³

---

⁹ Tari 2011. 194. o.

¹⁰Lásd bővebben Hamvai Csaba - Sima Ágnes - Pikó Bettina: Veszélyes iskola vagy veszélyes élet? A serdülőkori krízis, mint fejlődéstani kihívás, <https://epa.oszk.hu/01500/01551/00045/pdf/916.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. március 15., és Vikár György: Az ifjúkor válságai, Budapest, Gondolat kiadó, 1980., 270 o.

¹¹ 2019. évben a bűncselekmények elkövetőinek száma 136.669 volt, közülük 7863 tizennegyedik életévét betöltött fiatalkorút regisztráltak. B/12207, A legfőbb ügyész országgyűlési beszámolója az ügyészség 2019. évi tevékenységéről 41. o., http://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/admin/2020/10/ogy_beszamolo_2019.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 6.

¹² Magyarország Ügyészsége honlapján közzétett Ügyészségi Statisztikai Tájékoztató, a 2019. évre vonatkozó büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenység főbb adatai II. fiatalkorú vádlottakra vonatkozóan 58. o., http://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/merzag/2020/12/buntetobirosag_ugyeszi_tev_ij_2019.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 6.

¹³ Magyarország Ügyészsége honlapján közzétett Ügyészségi Statisztikai Tájékoztató, a 2019. évre vonatkozó büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenység főbb adatai II. fiatalkorú vádlottakra vonatkozóan 63. o., http://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/merzag/2020/12/buntetobirosag_ugyeszi_tev_ij_2019.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 6.

A fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények közül továbbra is a leggyakoribb a lopás (2957). Ezt követi a garázdaság (1272), a súlyos testi sértés (347), a rongálás (341), a rablás (150), a gyermekpornográfia (112), a kifosztás (81), a kábítószer kereskedelem (42) a zsarolás (28), a szexuális erőszak (27), illetve az életveszélyt okozó testi sértés (14).¹⁴ A fiatalok által elkövetett, ismertté vált bűncselekmények többsége vagyon elleni bűncselekmény, van néhány olyan erőszakos deliktum, ahol előfordulások az elkövetők körében felülreprezentáltak. Ezek a rablás, testi sértés, garázdaság. A bűncselekmények elkövetésének egy részére az indokolatlan erőszak jellemző.¹⁵

Az Európa Tanács (2000) 20. számú ajánlása szerint - mely a bűnelkövetés megelőzésében a korai pszichoszociális beavatkozás szerepéről szól - a deviáns viselkedés esélyét növeli: a tanulási nehézség, hiperaktivitás, impulzivitás, elhanyagolás, bántalmazás, szülői konfliktusok, zaklatás, iskolakerülés, iskolai kudarcok, a személyiség- és viselkedészavarok, a szülők munkanélkülisége, a szegénység, a szülői depriváció, a deviáns korcsoportokhoz tartozás, alkohol- vagy droghasználat, a koldulás, az erőszakos képek és viselkedés közvetítése egyes médiumok bizonyos programjaiban vagy a fiataloknak készült videojátékokban. Problémát jelent továbbá a társadalmi vagy állampolgári értékekre - mint a szabályok betartása, a szolidaritás, a nagylelkűség, a tolerancia, mások tisztelete, az önkritika, az empátia, jól végzett munka érzése - nevelés, illetve ezek átadásának hiánya. Ezek szerepét egyre inkább az olyan haszonelvűbb értékek veszik át, mint az individualizmus, a versenyszellem vagy a javak mértéktelen fogyasztása, amelyek bizonyos helyzetekben a társadalomtól való eltávolodást váltanak ki.¹⁶

A fiatalkorú bűnözés egy adott korcsoport deviáns magatartását foglalja magába. A szocializáció a társadalomba való beilleszkedés folyamata, amely során az ember megtanulja megismerni önmagát, környezetét, valamint elsajátítja az együttélés szabályait, illetve a társadalom által elvárt viselkedésmódokat.¹⁷ A mikrokörnyezeti hatások, amelyek a gyermekek szocializációját befolyásolják a család, az iskola, a korosztályi csoport, és a média.¹⁸ A bűnelkövetés során közrejátszó oksági tényezők közül szubjektív tényezőként megemlíthető az anyagi haszonszerzés, az agresszivitás, és a

---

¹⁴ B/12207, A legfőbb ügyész országgyűlési beszámolója az ügyészség 2019. évi tevékenységéről 41. o., http://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/admin/2020/10/ogy_beszamolo_2019.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 6.

¹⁵ Csemáné 2019. 655-656. o.

¹⁶ Az Európa Tanács (2000) 20. számú ajánlása, a bűnelkövetés megelőzésében a korai pszichoszociális beavatkozás szerepéről, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804f9b17>, Letöltés napja: 2021. április 12.

¹⁷ Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok, Budapest, Tankönyvkiadó, 1977. 139 o., 11. o.

¹⁸ Sárík Eszter: Az iskola betegei, avagy az iskola beteg? Új Pedagógiai Szemle, 2001. június, <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00050/2001-06-ta-Sarik-Iskola.html>, Letöltés napja: 2021. március 15.

bűncselekménnyel kapcsolatos téves nézetek. Objektív okok a rossz baráti környezet, alacsony jövedelem, átmeneti pénzihiány, illetve a szegénység. Ehhez kapcsolódik a családi problémák, az elhanyagoló, közömbös szülői magatartás és a bűnözői családi környezet.¹⁹

A fiatalokra ható veszélyeztető tényezők körében egy hazai kutatás (Solt Ágnes, 2012²⁰) négy tipikus kriminális életutat vázolt fel. Ezek a törődés hiánya (érzelmi elhanyagolás), családon belüli bántalmazásból eredő veszélyeztetettség (verés és agresszió a családban), a túlkorlátozó nevelés, majd drasztikus váltás (lázas) és a mélyszegénység (fizikai és/vagy érzelmi elhanyagolás). Ezen tényezők közös eleme, hogy a problémák mindig a gyermek legszűkebb családi köréhez kapcsolódnak. A konkrét kiváltó okok személyenként eltérőek lehetnek, de a végső következmények azonosak, melyek az iskolai kudarcélmények, elfordulás az iskolától és az iskola által közvetített normarendtől, iskolakerülés, befogadó kortárs csoportokhoz való tagozódás és bűnelkövetés.²¹

Dolgozatomban a bűnözés okainak részletes elemzésére nem térek ki, de rendkívül fontosnak tartom a harmonikus, kiegyensúlyozott légkörrel rendelkező családi környezetet, hiszen egy gyermek személyiségfejlődéséhez elengedhetetlen a családi kötelék.

A gyermekkori szocializáció elsődleges színtere a család, mely elindítja a személyiség megalapozásának és differenciálódásnak folyamatát.²² A család az első és elsődleges értékrend-közvetítő a gyermek számára, akinek sorsa függ attól, hogy mikrokörnyezete milyen értékeket közvetít felé. A szülő életét gyermeke előtt éli, aki az évek folyamán akarva-akaratlanul azonosul szüleiével, átveszi világvélelétüket, legfontosabb erkölcsi normáikat, ítéleteiket és alapvetően ösztönszerűen utánozza viselkedésüket.²³ A szülő gyermek közötti kapcsolat tehát minden későbbi emberi kapcsolat alapmintája,²⁴ és a társas hatások közvetítésének fő tényezője elsősorban az anya.²⁵ Az anya és gyermeke közötti életre szóló kapcsolat a fogantatással kezdődik. A személyiségfejlődés során a koragyermekkori anya-gyermek kapcsolat az ösbizalom állapotának alapja. A szociális kohézió

---

¹⁹ Rosta 2014. 138-139. o.

²⁰ Lásd bővebben: Solt Ágnes Peremen billegő fiatalok, Veszélyeztető és kriminalizáló tényezők gyermek- és ifjúkorban Doktori (Ph.D.) disszertáció 2012., 233-236. o. http://tatkteszt.elte.hu/file/dissz_2013_SoltAgnes.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 15.

²¹ Csemáné 2019. 645. o.

²² Sárík 2001., <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00050/2001-06-ta-Sarik-Iskola.html>, Letöltés napja: 2021. március 15.

²³ Ranschburg Jenő: Szülők könyve, Budapest, Saxum Kiadó Bt., 2009., 471 o., 303. o.

²⁴ Bagdy Emőke: A személyiség titkai, Család, nevelés, önértékelés, Budapest, Kulcslyuk kiadó 2020, 335 o., 45.o.

²⁵ Bagdy 2020. 51. o.

kifejlődéséhez fontos a közvetlen anya-gyerek kötődés.²⁶ A gyermeket szeretettel gondozó, jelzéseit megértő és arra reagáló szülő jelenléte olyan egyedi motivációs forrás, amelyből a világ megismerése és a fejlődés, továbbá a velük kapcsolatos funkciók kibontakozásának belső készítése táplálkozik.²⁷ A gyermek életének első évében végbemenő érzelmi fejlődés és az érzelmi reagáló képesség fokozódása a szocializációs kapcsolatok nélkülözhetetlenségét tükrözi. E kapcsolati igény az úgynevezett elsődleges kötődés, mely az első években meghatározó szerepet játszik a kisgyermek fejlődésében, és szoros kommunikációs és testi kötődést jelent édesanyjával, továbbá a közvetlen hozzátartozóival. A gondoskodó, szeretetteljes felnőtt hiánya testi tünetekhez vezet és emiatt életre szóló zavarok jelentkehetnek értelmi fejlődésében és érzelmi életében.²⁸

A személyiségfejlődés állomásainál kiemelkedő jelentőséggel bír a serdülőkornak nevezett életciklus, mely az emberi lét legígéretesebb, változásokban és fordulatokban gazdag, bonyolult, és nehéz szakasza.²⁹ Büntetőjogi szempontból különösen azért említésre méltó, mert a deviáns viselkedés első kriminális cselekményének jellemző időszaka a serdülőkori.³⁰ A jogsértő magatartás nagyrészt épp a felnőtté válás során, a neuropszichológiai, hormonális változásokkal és a társadalmi szerepvállalással és helykereséssel együtt járó belső feszültség eredménye. A fiatal elkövetők egy része azonban miután túljutott a serdülési szakaszon úgymond védetté válik a bűnelkövetővé válás veszélyével szemben, és mégsem válik bűnözővé.³¹ Ebben az életciklusban is fontos szerepe van a családnak, aki akkor tölti be jól funkcióját, ha félig zárt rendszerként működik, védelmet nyújt, de nem zárja ki a külső hatások beáramlását.³²

A szociális kötéseknek meghatározó szerepe van a gyerekkori antiszociális magatartás kialakulásában, a fiatalkori bűnelkövetésben és a fiatal felnőttkori kriminalitásban.³³

---

²⁶ Erikson, Erik H. (1968): Identity: Youth and Crisis. New York: Norton, Idézi: Solt Ágnes: Peremen billegő fiatalok, Veszélyeztető és kriminalizáló tényezők gyermek- és ifjúkorban Doktori (Ph.D.) disszertáció, Budapest, 2012., 287 o., 59. o., http://tatkteszt.elte.hu/file/dissz_2013_SoltAgnes.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

²⁷ Vajda Zsuzsanna: A gyermek pszichológiai fejlődése, Budapest, Helikon kiadó, 2006., 333 o., 77. o.

²⁸ Vajda 2006. 94. o.

²⁹ Bagdy, 2020. 157. o.

³⁰ Bagdy 2020. 295. o.

³¹ Csemáné 2019. 631. o.

³² Vikár György: Az ifjúkor válságai, Budapest, Gondolat Kiadó, 1980., 134-135. o. Idézi: Rosta Andrea: A fiatalkorú bűnözés kriminológiája és szociológiája tankönyv, Budapest, L'Hartmattan Kiadó-Uránia Ismeretterjesztő Alapítvány, 2014., 399 o., 197. o.

³³ Solt Ágnes Peremen billegő fiatalok, Veszélyeztető és kriminalizáló tényezők gyermek- és ifjúkorban Doktori (Ph.D.) disszertáció 2012., 226. o. http://tatkteszt.elte.hu/file/dissz_2013_SoltAgnes.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

A társas hatások (családi és kortárs csoportos hatások) az egészséges lelki fejlődéshez szükségesek, mely a harmonikus idegrendszeri érésnek biológiai ingerei, és serkentő faktorai, illetve a társadalmi mintául szolgálnak az emberi viselkedésben. A környezeti ártó tényezők kapcsán a döntő mozzanat az, hogy ezeket a hatásokat a serdülő belsőleg hogyan dolgozza fel.³⁴

A pszichológusok, a szociológusok és a kriminológusok is egyetértenek abban, hogy a család egy gyermek életében az alapvető egység, a harmonikus családi közeg mindennél fontosabb. A legfontosabb egy gyermek számára az érzelmi biztonság. E nélkül nincs egészséges személyiségfejlődés. Aki érzelmi biztonságban, testi-lelki jólétben, ölelő melegségben nőhet fel, az nem csak gyerekként, de később felnőttkorba érve is sokkal eredményesebben tudja megoldani és kiegyensúlyozottabban tudja átvészelni az élet nehézségeit.³⁵ A diszfunkcionálisan működő család visszafordíthatatlan károkat okoz a gyermek lelki fejlődésében, melynek káros következményeit egy életen át viseli.

IV. Nemzetközi jogforrások

Az európai, fiatalokorra vonatkozó igazságszolgáltatási rendszernek több elvi követelménynek meg kell felelni. Négy alapelv hatja át az igazságszolgáltatást: a minimális beavatkozás követelménye, amely szerint elsőbbséget kell, hogy kapjanak a diverziós, a büntetőeljárás teljes lefolytatásától, főként a bírói eljárástól eltekintő (elaterelő) megoldások. Fontos kritérium a felnőttkorúakhoz képest a „más elbánás/bánásmód”, „a büntetés helyett nevelés” elv érvényesítése, továbbá a resztoratív szemlélet, azaz a helyreállító igazságszolgáltatás, ahol jóvátétellel juttatják érvényre a sértett érdekeit. A jogkövetkezmények területén pedig fontos alapelv a szabadságelvonással járó szankciók ultima ratio jellege, azaz végső eszközként való alkalmazása.³⁶

A fiatalok büntető igazságszolgáltatási rendszerének kialakítását jelentős mértékben meghatározzák a magyar jog részévé váló Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) Egyezményei, az

---

³⁴ Rosta 2014. 188. o.

³⁵ Vekerdy Tamás: *Érzelmi biztonság*, Gyomaendrőd, Kulcslyuk Kiadó, 2011., 215 o., Utószó

³⁶ Belovics Ervin, Gellér Balázs, Nagy Ferenc, Tóth Mihály: *Büntetőjog I.; Általános rész*; A 2012. évi C. törvény alapján, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2014., 15. fejezet, A fiatalok büntetőjoga, Nemzetközi egyezmények és tendenciák, https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_548_Buntetojog/ch15.html, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

Európai Unió alapdokumentumai, valamint az Európai Parlament és a Tanács hazai jogrendbe átültetett irányelvei. A kötelező normatartalmat hordozó nemzetközi dokumentumokon kívül számos ENSZ határozat, az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága által kiadott kommentár, valamint az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által kiadott ajánlás és iránymutatás létezik.³⁷ A keletkezett ajánlások és iránymutatások a gyermeki jogokat hivatottak biztosítani, ezen túlmenően alapvető követelményként fogalmazzák meg a gyermekközpontú igazságszolgáltatást, és ennek garanciális feltételeit is deklarálják. A nemzetközi dokumentumok legfontosabb elvárásai között szerepel - többek között -, hogy az eljáró hatóságok a fiatalkorúakkal szemben folytatott eljárást késedelem nélkül fejezzék be, a fiatalkorúak fogvatartását lehetőség szerint kerüljék el, az államok hozzanak létre olyan intézményeket, amelyek biztosítják a hatóságok fiatalkorúak ügyeivel foglalkozó tagjainak speciális képzését és a fiatalkorúak magánéletének védelmét az eljárás minden szakaszában. Elvárás továbbá, hogy az államok biztosítsák a gyermekbarát nyelvhasználatot és környezetet.³⁸

A nemzetközi jogforrások közül az alábbiakat emelném ki:

1. A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény

A New York-i egyezményben megfogalmazottak szerint - melyet Magyarország az 1991. évi LXIV. törvénnyel hirdetett ki - a gyermek őrizetben tartása vagy letartóztatása, vagy vele szemben szabadságvesztés-büntetés kiszabása csak végső eszközként alkalmazható a lehető legrövidebb időtartammal.³⁹ A szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek legjobb - mindenképp felett álló - érdekét veszik figyelembe elsősorban.⁴⁰ Az Egyezményben részes államok elismerik a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt vagy abban bűnösnek nyilvánított gyermeknek olyan bánásmódhoz való jogát, amely előmozdítja a személyiség méltósága és értéke iránti érzékének fejlesztését, erősíti a mások emberi jogai és alapvető szabadságai iránti tiszteletét, és amely figyelembe veszi korát, valamint a társadalomba való beilleszkedése és abban építő jellegű részvétele elősegítésének szükségességét. Az államoknak önálló rendszert kell kidolgozniuk a

---

³⁷ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez a 676. §-ához

³⁸ Nagy Alexandra - Nagyné Gál Mónika: A fiatalkorúak elleni büntetőeljárás sajátosságai, Büntetőjogi Szemle 2018/1. szám, 55-68. o., 55-56. o., https://hvgorac.hu/pdf/BSZ_2018_1.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

³⁹ 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről 37. cikk, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99100064.TV/ts/19911122/>, Letöltés dátuma: 2021. április 24.

⁴⁰ 1991. évi LXIV. törvény, 3. cikk, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99100064.TV/ts/19911122/>, Letöltés dátuma: 2021. április 24.

fiatalkorúakat illető igazságszolgáltatás számára, amely nem büntető jellegű célokkal működik. A fiatalkorúak ügyeit elsősorban bírói eljárás mellőzésével kell kezelni és gondoskodni kell az alternatív megoldásokról az intézményes megoldások helyett.⁴¹

2. Az 1985. november 29-én kelt 40/33-as ENSZ közgyűlési határozat

A fiatalkorúak igazságszolgáltatásában alkalmazandó általános minimumkövetelményekről szóló, Pekingi Szabályok néven ismert ENSZ dokumentum a fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatásával kapcsolatos legátfogóbb nemzetközi - nem kötelező, ajánlás jellegű - dokumentum, melyet az ENSZ VII. Bűnmegelőzési Kongresszusát előkészítő interregionális tanácskozásán fogadtak el 1984. májusában. A dokumentum szerint a fiatalkorú olyan gyermek, vagy fiatal személy, aki bűncselekmény elkövetése esetén más elbánásban részesülhet a felnőtt elkövetőkhöz képest. Az ajánlás foglalkozik a fiatalkorúak kriminalitásának prevenciós kérdéseivel, az igazságszolgáltatás anyagi, eljárásjogi és végrehajtási minimumkövetelményeivel. Legfontosabb kritériumok a következők: arányosság elve a szankciókiszabás körében, a bírói útról való elterelés lehetőségének mérlegelése, a fiatalkorú zárt intézetben való elhelyezése csak legvégső esetben és a lehető legrövidebb időtartamban lehetséges.⁴²

3. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a fiatalkori bűnözés kezelésének új módszereiről és a fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatás szerepéről szóló, a tagállamokhoz intézett 2003. szeptember 24-i ajánlása

Az Európa Tanács Miniszteri 2003. szeptember 24-i ajánlása hangsúlyozza a „más elbánásra” lehetőséget biztosító igazságszolgáltatási rendszer fontosságát. „A „más elbánás” lényege: a nevelési eszme középpontba állítása, a speciális prevenció előtérbe helyezése, intézményi szinten a felnőtt bűnelkövetőkre vonatkozótól elkülönülő büntető igazságszolgáltatási rendszer.”⁴³ Az ajánlás szerint a fiatalkorúak bűnelkövetésére való reagálásnak gyorsnak kell lenni. Amennyiben lehetséges, a

⁴¹ 1991. évi LXIV. törvény, 40. cikk, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99100064.TV/ts/19911122/>, Letöltés dátuma: 2021. április 24.

⁴² Lévay Miklós: A fiatalkorúak büntetőpolitikája, Borbíró Andrea - Gönczöl Katalin - Kerezsi Klára - Lévay Miklós (szerk.): Kriminológia, Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2019., 1035 o., 896-897. o.,

⁴³ Lévay Miklós: Az Európa Tanács R (2003) 20. számú ajánlása a fiatalkorú bűnelkövetőkre vonatkozó igazságszolgáltatási rendszerről, másodközlés, Család Gyermek Ifjúság 2005/3. sz. 21.-27. o., 21. o., In: Ligeti Katalin (szerk.): Wiener A. Imre ünnepi kötet. Budapest, 2015., KJK-Kerszöv Kiadó, 517-529. o., http://epa.oszk.hu/03400/03457/00045/pdf/EPA03457_csalad_2005_3_021-027.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

büntetőjogi beavatkozásnak ki kell terjednie a kárhelyreállításra is. A fiatalkori bűnözés ellen nem lehet önmagában a büntetőjogi igazságszolgáltatás rendszerével fellépni. Különösen fontos az elterelés előtérbe helyezése. A dokumentum kitér arra, hogy a más bánásmód nem pusztán büntetés kiszabási kérdés. Biztosítani kell az igazságszolgáltatási rendszerek intézményei közötti együttműködést, továbbá biztosítani szükséges nemcsak a bűncselekmény súlyához, hanem a fiatalkorú elkövető értelmi, erkölcsi fejlettségéhez igazodó differenciált büntetőjogi reakcióformákat is.⁴⁴

4. Az Európai Parlament és Tanács 2016/800 (EU) irányelve (Children irányelv)

A büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról szóló Európai Parlament és Tanács 2016. május 11-i (EU) 2016/800 irányelvének (Children irányelv) célja, hogy eljárási biztosítékokat hozzanak létre, amelyek garantálják, hogy a büntetőeljárás során a 18 év alatti eljárás alá vont gyermekek képesek legyenek a velük szemben folyamatban lévő eljárások megértésére és követésére, valamint a tisztességes eljáráshoz való joguk gyakorlására, továbbá hogy megelőzhető legyen a gyermekek bűnisméltése és elősegíthető legyen társadalmi beilleszkedésük. Az irányelv jelentősége, hogy az eddigi legátfogóbb módon tartalmazza a fiatalkorúakat megillető különleges eljárási biztosítékok minimumszabályait. Az irányelv alapvető követelményként határozza meg a gyermekek tájékoztatáshoz való jogát. Ennek érdekében röviden el kell magyarázni számukra az eljárások következő lépéseit, amennyire ezt a büntetőeljárás érdekei engedik, valamint az ügyben részt vevő hatóságok szerepét.⁴⁵ A gyermekek számára biztosítani kell az egyéni értékeléshez való jogot a védelem, oktatás, képzés és társadalmi integráció tekintetében fennálló sajátos szükségleteik feltérképezésének érdekében, hogy meghatározzák, hogy igényelnek-e különleges intézkedéseket a büntetőeljárás során, és ha igen, milyen mértékben.⁴⁶ Az egyéni értékelésnek különösen tekintettel kell lennie a gyermek személyiségére és érettségére, a gyermek gazdasági, társadalmi és családi hátterére, köztük életkörülményeire és bármilyen különös kiszolgáltatottságára, így a tanulási zavarokra vagy a kommunikációs nehézségekre.⁴⁷ Az irányelv szerint a hatóságoknak a fogvatartással szemben az alternatív intézkedéseket kell lehetőség szerint

---

⁴⁴ Lévay 2005., 23. o., http://epa.oszk.hu/03400/03457/00045/pdf/EPA03457_csalad_2005_3_021-027.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁴⁵ Az Európai Parlament és Tanács a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról szóló 2016/800 (EU) irányelve (19), <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/57/id/A16I0800.EUP/ts/20160610/>, Letöltés dátuma: 2021. április 15.

⁴⁶ 2016/800 (EU) irányelve (35)

⁴⁷ 2016/800 (EU) irányelve (36)

előnyben részesíteni. Ilyen alternatív intézkedés lehet a gyermek bizonyos helyektől való eltiltása vagy lakóhelyének kijelölése, bizonyos személyekkel való kapcsolattartásának korlátozása, az illetékes hatóságoknál való rendszeres jelentkezésének, oktatási programokban való részvételének, vagy a gyermek beleegyezése esetén terápiás vagy kábítószer-függőséget gyógyító programokban való részvételének előírása.⁴⁸ Gyermek fogvatartása esetén tekintetükben speciális védelmi intézkedéseket kell végrehajtani. Különösen biztosítani kell a felnőttkorú fogvatartottaktól elkülönítve történő fogvatartásukat, kivéve, ha ez ellentétes a gyermek legjobb - mindenek fölött álló - érdekével.⁴⁹ A gyermekeket életkoruknak, érettségüknek és értelmi fejlettségüknek megfelelő bánásmódban kell részesíteni, figyelembe véve esetleges speciális igényeiket, beleértve az esetleges kommunikációs nehézségeiket.⁵⁰ Az irányelv kiemeli, hogy a tagállamoknak megfelelő intézkedéseket kell tenniük annak érdekében, hogy a gyermekeket érintő büntetőeljárásokkal foglalkozó bírák és ügyészek különleges kompetenciákkal rendelkezzenek e szakterületen vagy ténylegesen részt vehessenek szakirányú képzéseken, különösen a gyermekek jogait, a megfelelő kihallgatási technikákat, a gyermekpszichológiát és a gyermekekhez igazított kommunikációt érintően.⁵¹

5. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról

Az Európai Bizottság 2011-ben a gyermeki jogok unió érvényesítése érdekében ütemtervet fogadott el, melyben kiemelt szerepet kapott a gyermekkorú sértettek és terheltek jogainak biztosítása az igazságszolgáltatás rendszerében. Az ütemterv része, hogy 2012. a „gyermekbarát igazságszolgáltatás” éve volt Európában.⁵²

Az iránymutatás egyaránt deklarálja az elkövetőként, és sértettként résztvevő gyermekek alapvető jogait, mely szerint gyermekbarát igazságszolgáltatás olyan igazságszolgáltatási rendszer, amely az elérhető legmagasabb szinten biztosítja a gyermekek jogainak tiszteletben tartását és hatékony érvényesítését, figyelembe véve a gyermek érettségét, értelmi szintjét és az ügy körülményeit. Olyan

---

⁴⁸ 2016/800 (EU) irányelve (46)

⁴⁹ 2016/800 (EU) irányelve (48)

⁵⁰ 2016/800 (EU) irányelve (55)

⁵¹ 2016/800 (EU) irányelve (63)

⁵² Gyurkó Szilvia: Gyermekbarát igazságszolgáltatás 107-117.o, 107. o., http://www.okri.hu/images/stories/KT/KT_49_2012/007_gyurko.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

igazságszolgáltatás, amely hozzáférhető, az életkornak megfelelő, gyors, gondos, a gyermekek jogaihoz és szükségleteihez igazodó és azokra koncentrál. Tiszteletben tartja a gyermekek jogait, beleértve a tisztességes eljáráshoz való jogot, az eljárásban való részvétel és az eljárás megértésének jogát, a magánélet, a családi élet, az integritás és a méltóság tiszteletben tartásához fűződő jogot.⁵³ A tagállamoknak garantálniuk kell a gyermekek azon jogának hatékony érvényesítését, hogy a részvételükkel folyó vagy őket érintő minden ügyben elsődleges szempont legyen a gyermekek legjobb érdekeinek figyelembe vétele.⁵⁴ Az iránymutatás szerint amennyiben azok szolgálják leginkább a gyermek legjobb érdekét, ösztönözni kell a bírósági eljárás alternatíváinak, így a közvetítésnek (mediáció), a bírósági útról való elterelésnek (diverzió), valamint az alternatív vitarendezési módoknak az alkalmazását.⁵⁵

Az iránymutatás szintén kiemeli annak fontosságát, hogy a hatóságok a fiatalkorúak ügyeivel foglalkozó tagjainak speciális képzését biztosítsák. A különböző korcsoportokba tartozó gyermekek jogaira és szükségleteire, valamint a gyermekekhez igazított eljárásokra vonatkozóan minden, gyermekekkel foglalkozó szakember számára biztosítani kell a szükséges interdiszciplináris képzést. A gyermekekkel közvetlen kapcsolatban álló szakembereket a gyermekek korának és fejlettségi szintjének megfelelő kommunikációra, valamint a különösen sérülékeny gyermekekkel való kommunikációra is ki kell képezni.⁵⁶

V. Fiatalkorú fogalma, életkori szabályok

Gyermek az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be, kivéve ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében nagykorúságát már korábban eléri.⁵⁷

---

⁵³ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról 17. o. <https://rm.coe.int/16806a4541>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁵⁴ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról 18. o., <https://rm.coe.int/16806a4541>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁵⁵ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról 25. o. <https://rm.coe.int/16806a4541>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁵⁶ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról 23. o., <https://rm.coe.int/16806a4541>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁵⁷ Egyesült Nemzetek Szervezetének A gyermekek jogairól szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezményének 1. cikke, <https://unicef.hu/wp-content/uploads/2014/10/ENSZ-egyezm%C3%A9ny-a-gyermekek-jogair%C3%B3l.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

A jogtudomány megkülönbözteti a kiskorú, a gyermekkorú és a fiatalkorú fogalmát. Kiskorú az a személy, aki még nem töltötte be a 18. életévét.⁵⁸ Ezt a meghatározást a Polgári Törvénykönyv definiálja és használja. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) két csoportot különböztet meg: ismeri a gyermekkorú, illetve a fiatalkorú fogalmát. Fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizenkettedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat nem.⁵⁹ Gyermekkorú, a tizennégy év alatti személy.⁶⁰ A büntethetőség korhatára a tizennegyedik életév azzal, hogy a Btk. a gyermekkorú bűnelkövetők büntetlenségét egyes bűncselekmények esetén feloldja, és büntethetőség korhatárát a 12. életév betöltéséhez köti, amennyiben a gyermek az elkövetéskor rendelkezett a bűncselekmény következményeinek felismeréséhez szükséges belátással.⁶¹ A fiatalkorú fogalmát a magyar jogban tehát a büntető anyagi jog határozza meg.⁶²

VI. A magyar büntető igazságszolgáltatás a fiatalkorú vonatkozásában

A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatásának alapvető anyagi jogi rendelkezéseit a Btk. határozza meg, az eljárásjogi szabályokat pedig a Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) fekteti le. A fiatalkorúakra vonatkozó magyar szabályok az egységes büntetőjogi szabályozás részét képezik. A Büntető Törvénykönyvbe és a büntetőeljárásról szóló törvénybe foglalt általános szabályok érvényesek a fiatalkorúakra is, az ott meghatározott - többnyire a fiatalkorúak védelmét szolgáló és speciális eljárási garanciákat nyújtó - eltérésekkel. A Be. a fiatalkorúak elleni büntetőeljárás speciális szabályait a külön eljárások között, a XCV. Fejezetében állapítja meg, azzal hogy a XCV. Fejezet felépítése követi a Be. szerkezetét, oly módon, hogy a külön eljárások szabályozási elvei szerint csak azokat a szabályokat állapítja meg, amelyek eltérnek a törvény egyéb rendelkezéseitől.⁶³ A Btk. a XI. Fejezetben foglalja össze azon rendelkezéseket, amelyek csak a fiatalkorúakra vonatkoznak azzal, hogy a XI. fejezetben foglalt speciális rendelkezéseket leszámítva

⁵⁸2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről 2:10. § [A kiskorúság] (1) bekezdés, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A1300005.TV/ts/20210301/>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁵⁹ Btk. 105. § (1) bekezdés

⁶⁰ Btk. 16. §

⁶¹ Karsai Krisztina (szerk.): Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez a 16. §-ához. Lásd továbbá a Btk. 16.§-át, mely szerint, nem büntethető, aki a büntetendő cselekmény elkövetésekor a tizennegyedik életévét nem töltötte be, kivéve *a*) az emberölés [160. § (1)-(2) bekezdés], *b*) az erős felindulásban elkövetett emberölés (161. §), *c*) a testi sértés [164. § (8) bekezdés], *d*) a hivatalos személy elleni erőszak [310. § (1)-(3) bekezdés], *e*) a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak [311. §, ha a 310. § (1)-(3) bekezdése szerint minősül], *f*) a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak [312. §, ha a 310. § (1)-(3) bekezdése szerint minősül], *g*) a terrorcselekmény [314. § (1)-(2) bekezdés], *h*) a rablás [365. § (1)-(4) bekezdés], és *i*) a kifosztás [366. § (2)-(3) bekezdés] elkövetőjét, ha a bűncselekmény elkövetésekor a tizenkettedik életévét betöltötte, és az elkövetéskor rendelkezett a bűncselekmény következményeinek felismeréséhez szükséges belátással.

⁶² Pólt Péter (főszerk.): Kommentár a Be. törvényhez a 678. §-ához

⁶³ Kommentár a Be. törvényhez a 676. §-ához

a fiatalkorúakra a felnőttkorúakra irányadó rendelkezéseket kell alkalmazni.⁶⁴ Elsődlegesen tehát azt kell megvizsgálni, hogy a külön fejezetek tartalmazznak-e speciális előírásokat. Amennyiben nem, akkor mind az anyagi jogi, mind az eljárásjogi szabályok vonatkozásában a felnőttekre vonatkozó rendelkezéseket kell irányadónak tekinteni. A nemzetközi elvárásoknak megfelelően a Be. fiatalkorúakra vonatkozó speciális szabályai biztosítják, hogy a büntetőeljárás során a fiatalkorú ne csupán „terhelt” legyen, hanem gyermek is maradjon. Elvárás, hogy az eljáró hatóságok úgy folytassák le az eljárást, hogy figyelembe vegyék a fiatalkorú sajátos személyiségét, speciális igényeit, így erősítsék a fiatalkorú törvények iránti tiszteletét, illetve helyes irányú fejlődését.⁶⁵ Fontos szempont továbbá, hogy az eljáró hatóságok úgy folytassák le az eljárást, hogy a fiatalkorú ne veszítse el az igazságszolgáltatásba vetett bizalmát.⁶⁶

VII. Gyermekközpontú igazságszolgáltatás

Magyarország, mint uniós tagállam, az Európa Tanács tagja, és mint ENSZ tagállam elfogadta a gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatást és számos programot indított, jogszabályt alkotott a gyermekbarát igazságszolgáltatás kialakítása érdekében, mely során elsősorban a bíróságok számára hárult hatalmas feladat. A magyar kormány 2012. évet a gyermekközpontú igazságszolgáltatás évének hirdette meg.

Az Országos Bírósági Hivatal (OBH) megfogalmazása szerint gyermekközpontú igazságszolgáltatás olyan igazságszolgáltatási rendszer, amely az elérhető legmagasabb szinten biztosítja a gyermekek jogainak tiszteletben tartását és hatékony érvényesítését, elsődleges szempontként juttatja érvényre a részvételükkel folyó, vagy őket érintő minden ügyben a gyermekek mindenekfelett álló érdekeit.⁶⁷ Az OBH azért használja a gyermekközpontú és nem gyermekbarát megnevezést, mert a bíróság, amely pártatlan igazságszolgáltatás szerepét tölti be, nem lehet a tanú, a terhelt, vagy a sértett barátja. Ugyanakkor a gyermekek egészséges fejlődése elsődleges szempont, és ezt akár az eljárás többi résztvevője jogainak korlátozásával is érvényre kell juttatni.⁶⁸ A

---

⁶⁴ Nagykommentár a Btk. törvényhez a 105. §-ához

⁶⁵ Nagy - Nagyné, 2018., 55. o. https://hvgorac.hu/pdf/BJSZ_2018_1.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁶⁶ Kretz Annamária: Fiatalkorúak a büntetőeljárásban, Belügyi Szemle, 2017/9. 47-62. o., 48. o., <https://ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/article/view/4717/3698>, Letöltés dátuma: 2021. április 12.

⁶⁷ <https://birosag.hu/gyermekkozpontu-igazsagszolgalatas>

⁶⁸ Havasiné Kulcsár Petra: A gyermekközpontú igazságszolgáltatás, Jungi Eszter (szerk.): Büntetőjogi tanulmányok XVI., Veszprém, 2015., 151-164. o., 159.,

https://tab.mta.hu/files/4815/2784/0608/buntetojogi_tanulmanyok_2015_XVI_net.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

gyermekközpontú igazságszolgáltatás alapelvei között szerepel a megfelelő hangnem; a gyermekek által érthető nyelv használata; a gyermekek előzetes tájékoztatása az eljárás menetéről, szereplőiről, és a gyermek jogairól, az eljárási formalitások mellőzése, a gyermekeket befolyásoló tényezők kizárása.⁶⁹

A 2018. július 1-jén hatályba lépő Be. az eljárásban szereplő minden ún. „különleges bánásmódot igénylő személyt” fokozottan véd, mely rendelkezések egyúttal megfelelnek az Áldozatvédelmi irányelvben foglaltaknak.⁷⁰ A különleges bánásmód jogintézménye kizárólag a sértett és a tanú vonatkozásában alkalmazható. Ennek ellenére a büntetőeljárásban részt vevő más személyek, így a fiatakorúak tekintetében is felmerülhet, hogy a büntetőeljárásban betöltött sajátos helyzetük, egyedi tulajdonságaik, más személyekhez fűződő viszonya érdemben érinti büntetőeljárási jogaik gyakorlását, kötelezettségeik teljesítését. A tisztességes eljáráshoz való jog feltétele, hogy a terhelt ne kerüljön hátrányos helyzetbe, ha életkora, fogyatékosága vagy más körülmény alapján jogainak gyakorlásában, kötelezettségei teljesítésében akadályoztatott. Sajátos szabályok érvényesülnek a 14. és a 18. életévét be nem töltött terheltek vonatkozásában, amelyek a Be. XCV. Fejezet rendelkezéseivel, illetve az ott részletesen kifejtettekkel összhangban biztosítják egyebek mellett a gyermeki jogok érvényesülését.⁷¹ A bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság a terhelt jogai gyakorlásának, kötelezettségei teljesítésének elősegítése érdekében a 85. § (1) bekezdésében meghatározott intézkedéseket alkalmazhatja, ha a terhelt a tizennyolcadik életévét nem töltötte be.⁷² A hatályos Be. széleskörű védelmet biztosít a fiatakorú elkövetőnek. Az Áldozatvédelmi irányelv és a Gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatás számos, fontos eleme megjelenik a magyar jogrendszerben. Az igazságszolgáltatás gyermekbaráttá tétele fontos alapköve a jogállamiságnak és a gyermekek jogainak tiszteletben tartását és hatékony érvényesítését biztosítja.

VIII. A fiatakorú elleni büntetőeljárás, valamint a büntetés célja

A büntetőeljárás olyan jogilag rendezett eljárási cselekmények sorozata, amelyek annak eldöntésére

---

⁶⁹ Havasiné 2015., 153. o., https://tab.mta.hu/files/4815/2784/0608/buntetojogi_tanulmanyok_2015_XVI_net.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁷⁰ Kommentár a Be. törvényhez a 81. §-ához, Áldozatvédelmi irányelv az Európai Parlament és a Tanács 2012. október 25-i 2012/29/EU irányelve, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/57/id/A12I0029.EUP/ts/20121115/>, Letöltés dátuma: 2021. március 21.

⁷¹ Kommentár a Be. törvényhez 96. §-ához

⁷² Be. 96. § (1) bekezdés, Lásd bővebben Be. 85. § (1) bekezdését.

szolgálnak, hogy történt-e bűncselekmény, azt ki követte el és miként, milyen formában és keretek között érvényesíthető a terheltre a büntető anyagi jog.⁷³ A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el. A büntetést a törvényben meghatározott keretek között, céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez. A fiatalkorúval szemben kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés célja pedig elsősorban az, hogy a fiatalkorú helyes irányba fejlődjön, és a társadalom hasznos tagjává váljon. Erre tekintettel az intézkedés vagy büntetés megválasztásakor a fiatalkorú nevelését és védelmét kell szem előtt tartani.⁷⁴ A fiatalkorúakkal szembeni büntetőjogi felelősségre vonás alapvető célja a nevelés, ezért a szankciórendszerben a nevelő intézkedések vannak központi helyen. Az alkalmazott szankció elsődlegesen nem a bűncselekmény súlyához, hanem a fiatalkorú személyi körülményeihez, nevelési hiányosságaihoz, szükségleteihez igazodik. Az eljáró hatóságnak és bíróságnak feladata a büntetőjogi felelősségre vonáson túl az erkölcsi nevelésében való közreműködés is az újabb bűncselekmény megelőzése érdekében.⁷⁵

A Btk.-ban megfogalmazott nevelési elv az eljárásjogot is áthatja, ugyanis a fiatalkorú elleni büntetőeljárást úgy kell lefolytatni, hogy az a fiatalkorú nevelésének, illetve testi, értelmi, erkölcsi és érzelmi fejlődésének az előmozdításával biztosítsa a fiatalkorú társadalmi beilleszkedését, és azt, hogy a fiatalkorú ne kövessen el újabb bűncselekményt.⁷⁶ A fiatalkorú elleni büntetőeljárás személyi hatálya a fiatalkorú büntető anyagi jogi fogalmához igazodik. Ennek megfelelően a fiatalkorú elleni büntetőeljárásnak azzal szemben van helye, aki a bűncselekmény elkövetésekor a tizenkettedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat nem. A szabályozás szerint az elkövető a tizenkettedik születésnapján még gyermekkorúnak, a tizennyolcadik születésnapján pedig még fiatalkorúnak számít.⁷⁷

---

⁷³ Kommentár a Be. törvényhez a 677. §-ához

⁷⁴ Btk. 79.§,80.§,106.§

⁷⁵ Lévy, 2019. 891. o.,

⁷⁶ 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról (Be.) 677. §

⁷⁷ Kommentár a Be. törvényhez a 678. §-ához

IX. Az elterelés formái, a diverziós eljárások

Az Európai Unióban az ún. kettős nyomtávú büntetőpolitika érvényesül, melynek lényege, hogy a társadalomra veszélyes, súlyos bűncselekmények elkövetőivel szemben szigorú, hosszabb időtartamú szabadságvesztés büntetést alkalmaznak, míg a társadalomra kisebb veszélyességet jelentő bűncselekmények elkövetői esetében a büntető igazságszolgáltatásból elterelő, alternatív szankciók alkalmazását teszik lehetővé.⁷⁸

Az alternatív szankciók a következőképpen csoportosíthatóak: Egyrészt a szabadságvesztés-büntetés alternatíváira, melyek a szabadságvesztés kiváltására alkalmasak. Másrészt vannak a büntetőeljárás elkerülését célzó alternatívák. E csoportba értendők a bírósági eljárástól elterelő, ún. diverziós eljárások úgy, mint a feltételes ügyészi felfüggesztés, illetve a közvetítői eljárás.⁷⁹A szankcióalkalmazás célja mindenképp a hatáskiváltás⁸⁰, ezért minden alternatív szankció mögött ott áll a szabadság elvesztésének lehetősége arra az esetre, ha az elkövető nem teljesíti a számára előírt feltételeket.⁸¹

Hazánk fiatalokakra vonatkozó igazságszolgáltatási rendszere megfelel az európai elvárásoknak. A fiatalok esetében alkalmazható jogkövetkezmények a felnőttekéhez képest enyhébbek, figyelembe veszi a gyermekek fejlődési sajátosságait. Érvényesül a más elbánás, és a büntetés helyett a nevelés elve, valamint a szabadságelvonással nem járó, alternatív szankciók élveznek elsőbbséget. A szabadságelvonó jogkövetkezmények csak ultima ratio jelleggel és a felnőttekhez képest enyhébb tartamban kerülnek alkalmazásra. Az intézkedés vagy büntetés megválasztásakor a fiatalok nevelését és védelmét kell szem előtt tartani. A New York-i egyezményben foglaltakkal összhangban a fiatalokkal szemben büntetést akkor kell kiszabni, ha intézkedés alkalmazása nem célravezető.⁸² Szabadságelvonással járó intézkedést alkalmazni vagy szabadságelvonással járó büntetést kiszabni

⁷⁸ Pallagi Anikó: Büntető politika az új évszázad első éveiben, Phd értekezés tézisei, Debrecen, 2014. 40 o., 10. o. https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/199523/PallagiAniko_tezisek_titkosított.pdf?sequence=2&isAllowed=y, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁷⁹ Kerezi Klára: Alternatív szankciók és közösségben végrehajtott büntetések, Borbíró Andrea - Gönczöl Katalin - Kerezi Klára - Lévay Miklós (szerk.): Kriminológia, Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2019., 1035 o., 920. o.

⁸⁰ Schweighardt Zsanett: Kontroll vagy támogatás: az alternatív szankciók dilemmája, Kerezi Klára könyvének ismertetése, Debreceni Jogi Műhely, 2008. (V. évfolyam) 2. szám, 22 o. 14. o., (Kerezi Klára: Kontroll vagy támogatás: az alternatív szankciók dilemmája, Budapest, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2006., 304 o.) http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/2_2008/kontroll_vagy_tamogatás_alternatív_szankciók_dilemmája/#top, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁸¹ Kerezi, 2019., 915. o.

⁸² Nagykommentár a Btk. törvényhez a 106. § (2) bekezdéshez

pedig csak akkor lehet, ha az intézkedés vagy a büntetés célja más módon nem érhető el. Fontos szempont, hogy a fiatalkorúak ügye - amennyiben a törvény lehetővé teszi - bírósági eljárás nélkül kerüljön rendezésre. A büntetőeljárás törvényben megtalálhatóak a diverziós eljárások, a Büntető Törvénykönyvben pedig a szabadságvesztés-büntetés alternatívái.⁸³ A jogalkotó számos garanciális szabállyal kívánja biztosítani a nevelés előnybe helyezését a büntetéssel szemben, illetve a fiatalkorú elkövetők reszocializációját. Az elmúlt évtizedek kutatásainak, valamint a hazai és nemzetközi tapasztalatoknak köszönhetően napjainkra általánosan elfogadottá vált, hogy a fiatalkorúak ügyeiben - amennyiben lehetséges - kerülni kell a represszív megközelítést, és törekedni kell a fiatalkorúak helyes irányú fejlődését elősegítő alternatív szankciók, valamint a helyreállító igazságszolgáltatás széles körű alkalmazására.⁸⁴ A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatása annál inkább felel meg a vele szemben támasztott speciális követelményeknek, minél szélesebb körben biztosítja a bírósági tárgyalás mellőzését és a szabadságelvonással nem járó szankciókat helyezi előtérbe.⁸⁵ A Gyermekjogi Egyezmény 40. cikkének 3/b. pontja értelmében azonban a fiatalkorúak ügyeinek bírói út mellőzésével történő kezelése nem járhat a jogaik és a fiatalkorú terhelteket megillető speciális eljárási biztosítékok sérelmével.⁸⁶

Az Országos Kriminológiai Intézet szerint két fiatalkorú bűnelkövetői kört lehet azonosítani: az egyikbe tartoznak az ún. „egyszeri elkövetők”, míg a másik körbe tartoznak azok, akik már gyermekkorukban is sorozatos kriminális magatartást tanúsítanak.⁸⁷ Az alternatív szankciók abban az esetben alkalmazhatóak, ha a büntetés célja büntetés kiszabása nélkül is elérhető, vagyis-, amikor a hatóság úgy ítéli meg, hogy azok alkalmazása a bírósági eljárásnál jobban szolgálja a fiatalkorú reintegrációját, a sértett érdekét, a bűnmegelőzést és a társadalom védelmét. A hatóságoknak figyelembe kell venniük a bűncselekmény tárgyi súlyát, annak körülményeit, az elkövető személyi körülményeit, életkorát és előéletét. Alkalmazásuk lehetőségei általában az első bűnelkövetőkre korlátozódnak, ritkábban alkalmazhatók második elkövetés esetén, és kizárt visszaesők és a legsúlyosabb bűncselekmények elkövetői esetében.⁸⁸ A kiemelkedő tárgyi súlyú és társadalomra

---

⁸³ Kommentár a Be. törvényhez a 690. §-ához

⁸⁴ Kommentár a Be. törvényhez a 690. §-ához

⁸⁵ Raduly Zsuzsa: A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatása és a resztoratív igazságszolgáltatás, 2016., 390-400. o., 391. o., https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/35799/Jogi_tan_2016_Raduly_Zsuzsa_p_390-400.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁸⁶ Kommentár a Be. törvényhez a 690. §-ához

⁸⁷ Havasiné, 2015., 159. o.,

https://tab.mta.hu/files/4815/2784/0608/buntetojogi_tanulmanyok_2015_XVI_net.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁸⁸ Dallosné Farkas Edina: Fiatalkorú terheltek a büntetőeljárásban - a nemzetközi egyezmények és gyakorlat, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjoga tükrében, 26 o., 7. o.,

veszélyes, erőszakos bűncselekményeket elkövető fiatalkorúak esetében az elterelés formái nem tudják elérni a kívánt célt, így ezekben az esetekben nem kerülhető el a bírósági eljárás lefolytatása. A fiatalkorúak többségénél széles körben alkalmazandóak a diverziós megoldások. Az eljárás bemeneti szakaszában alkalmazott megoldás az ügyész szerepét növeli. E körben lehetőség nyílik az eljárás megszüntetésére, illetve egyéb formájú befejezésére már a nyomozási szakban. Előnye, hogy ily módon elkerülhető a formális büntetőeljárás és annak stigmatizáló hatása. A diverziós eljárások a klasszikus értelemben vett alternatív szankcióktól abban térnek el, hogy nem a bíróság alkalmazza őket. Ily módon a diverzió csak a büntetés kiszabása előtt lehetséges.⁸⁹

Az elterelés formáinak célja az eljárás gyors, és hatékony befejezésén túl - a törvényben meghatározott esetekben és keretek között - az általános, illetve a speciális prevenció elérése bírósági eljárás lefolytatása nélkül. Ezen diverziós, elterelési formák: a feltételes ügyészi felfüggesztés, a közvetítői eljárás, tevékeny megbánás. A szabadságvesztés kiváltására alkalmas, leggyakrabban alkalmazott nevelő jellegű szankciók a megrovás, a próbára bocsátás, a pártfogó felügyelet és a jóvátételi munka. A következő részben részletesebben kívánok foglalkozni a feltételes ügyészi felfüggesztéssel, a közvetítői eljárással, míg az alternatív nevelő jellegű szankciók közül a pártfogó felügyelet intézkedést elemzem.

1. Az ügyész szerepe

A diverziós megoldások alkalmazására elsősorban és az eljárás során legkorábban az ügyészségnek van lehetősége.

A fiatalkorú elleni büntetőeljárásban a felettes ügyészség által kijelölt ügyész jár el.⁹⁰ Az ügyészség a fiatalkorúak büntetőügyeinek intézése során - különösen a fiatalkorúra vonatkozó eltérő törvényi rendelkezések maradéktalan érvényesülésének biztosításával - elősegíti, hogy a büntetőeljárás a fiatalkorú társadalmi beilleszkedését és az újabb bűncselekmény elkövetésétől visszatartását hatékonyan szolgálja.⁹¹ A fiatalkorúak ügyészeinek az eljárás során minden esetben a fiatalkorú helyes

---

<https://www.mabie.hu/attachments/article/143/Fiatalkor%C3%BA%20terheltek%20a%20b%C3%BCntet%C5%91elj%C3%A1r%C3%A1sban.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁸⁹ Schweighardt, 2008.,

http://www.debreceiijogimuhely.hu/archivum/2_2008/kontroll_vagy_tamogatas_alternativ_szankciok_dilemmaja/#top, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁹⁰ Be. 681. §

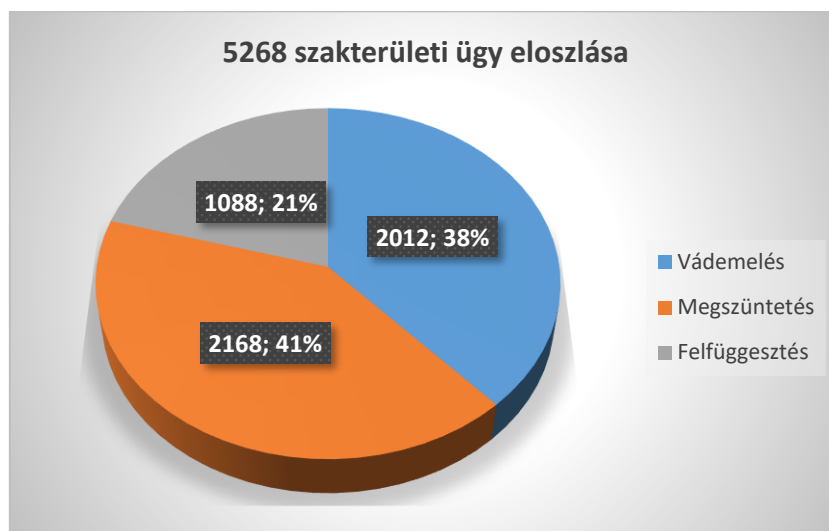
⁹¹ 11/2018. (VI. 29.) LÜ utasítás a fiatalkorúak büntetőügyeivel kapcsolatos ügyészségi szakfeladatok ellátásáról szóló 2. § (1) bekezdés

irányú fejlődését szem előtt kell tartania, különös gondot kell fordítania a fiatalok sajátos szükségleteinek, egyéniségének és környezetének megismerése szempontjából lényeges körülmények feltárására. A feltárt bizonyítékok alapján folyamatosan mérlegelnie kell, hogy a fiatalok helyes irányú fejlődésének milyen az ügyészség jogkörébe tartozó intézkedés, vagy a bíróság által alkalmazható intézkedés, vagy büntetés felel meg.⁹²

Az ügyészség eljárása során, amennyiben a törvényi feltételek fennállnak az előtte folyó eljárást felfüggeszti a közvetítői eljárás lefolytatása céljából, illetve az eljárást felfüggesztheti, ha feltételes ügyészi felfüggesztésnek van helye.⁹³ Az eljárás felfüggesztését követően lehetősége van az eljárás megszüntetésére abban az esetben, ha tevékeny megbánás, a feltételes ügyészi felfüggesztés keretében előírt magatartás tanúsítása vagy a feltételes ügyészi felfüggesztés tartamának eredményes eltelté folytán, illetve a törvényben meghatározott egyéb okból a büntethetőség megszűnt.⁹⁴

A fiatalok vonatkozásában 2019. évben az ügyészség 5268 szakterületi ügyben 2012 esetben döntött vádemelésről. Emellett 2168 esetben döntött az eljárás megszüntetéséről, és 1088 esetben az eljárás felfüggesztéséről.⁹⁵

1. számú diagram: 2019. évi ügyészségi szakterületi ügyeloszlás (saját szerkesztés)

⁹² Kommentár a Be. törvényhez a 681. §-ához

⁹³ Be. 394. § (2), (4) bekezdés

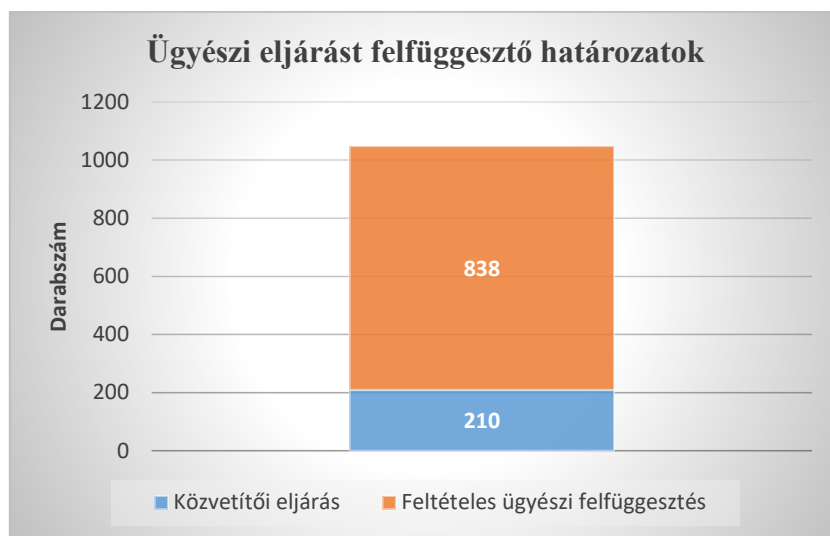
⁹⁴ Be. 398. § (2) bekezdés c) pont

⁹⁵ B/12207, A legfőbb ügyész országgyűlési beszámolója az ügyészség 2019. évi tevékenységéről 41. o., http://ugyeszeg.hu/wp-content/uploads/admin/2020/10/ogy_beszamolo_2019.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 6.

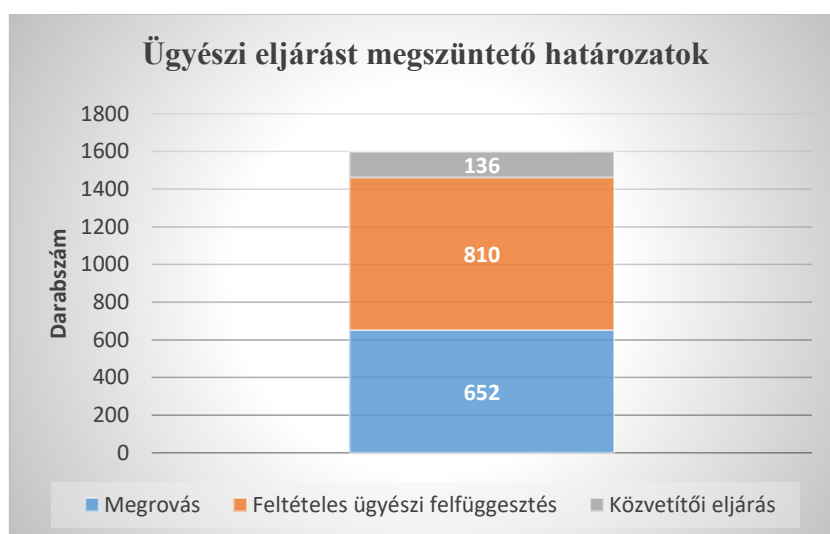
Az eljárás felfüggesztését 210 esetben (19,3%) közvetítói eljárás, 838 esetben (77 %) feltételes ügyészi felfüggesztés indokolta. Az ügyészség az eljárás megszüntetésével történt elintézetések közül 652 esetben (30,1%) alkalmazott megrovás intézkedést, 810 esetben (37,4%) az eljárás megszüntetésére feltételes ügyészi felfüggesztést követően, míg 136 esetben (6,3%) közvetítói eljárást követően került sor.⁹⁶

2. számú diagram: 2019. évi ügyészi eljárást felfüggesztő határozatok

(saját szerkesztés)

3. számú diagram: 2019. évi ügyészi eljárást megszüntető határozatok (saját szerkesztés)

⁹⁶ B/12207, A legfőbb ügyész országgyűlési beszámolója az ügyészség 2019. évi tevékenységéről 41-42. o., http://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/admin/2020/10/ogy_beszamolo_2019.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 6.

2. Feltételes ügyészi felfüggesztés

Az ügyészség határozattal felfüggesztheti az eljárást, ha a gyanúsított jövőbeni magatartására tekintettel az eljárás megszüntetése várható.⁹⁷

A fiatalkorúak esetében az intézmény alkalmazásának indokoltságát a New York-i egyezmény 40. cikk 3/b. pontja alapozza meg, mely szerint minden lehetséges és kívánatos esetben intézkedést kell tenni a gyermekek ügyének bírói eljárás mellőzésével való kezelésére.⁹⁸

A vádemelés elhalasztás jogintézményét a jogalkotó 1995. szeptember 01. napjától vezette be és kezdetben - 1999-ig - kizárólag a fiatalkorúak vonatkozásában került alkalmazásra.⁹⁹

A vádemelés elhalasztása a háromévi - fiatalkorúak esetén ötévi - szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények esetén volt alkalmazható azzal az általános feltétellel, hogy az elterelésnek a gyanúsított jövőbeni magatartásában mutatkozó kedvező hatása valószínűsíthető legyen. Az 1998-as Be. hatálybalépésével egyidejűleg a vádemelés elhalasztásának esete az elterelés különös eseteivel, a kábítószerrel visszaélés és a tartás elmulasztásának az 1978-as Btk.-ban írt büntethetőséget megszüntető okaira figyelemmel történő vádemelés elhalasztásával egészült ki, majd 2011. július 13. napjával a vádemelés elhalasztásának általános esete kivételesen - különös méltánylást érdemlő esetben - az ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények előtt is megnyílt.¹⁰⁰

A külön magatartások tekintetében a 2003. július 01. napján hatályba lépő 1998-as Be. akként rendelkezett, hogy az ügyész a vádemelés elhalasztásáról szóló határozatában a fiatalkorú magatartási szabályok megtartására vagy más kötelezettségek teljesítésére kötelezi, azzal, hogy a fiatalkorú részére nem írható elő a 224. § (2) bekezdésének c) pontjában írt kötelezettség, azaz a köz javára teljesítendő jóvátétel.¹⁰¹ Változást a 2007. január 01. napján hatályba lépő rendelkezések

---

⁹⁷ Be. 416.§ (1) bekezdés

⁹⁸ Egyesült Nemzetek Szervezetének A gyermekek jogairól szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezményének 40. cikke, <https://unicef.hu/wp-content/uploads/2014/10/ENSZ-egyezm%C3%A9ny-a-gyermekek-jogair%C3%B3l.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

⁹⁹ Bogár Péter - Margitán Éva - Vaskuti András: Kiskorúak a büntető igazságszolgáltatásban, Budapest, KJK KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2005., 227 o., 160. o.

¹⁰⁰ Kommentár a Be. 416. §-ához

¹⁰¹ 1998. évi XIX. törvény, a büntetőeljárásról, 459. § (2) bekezdés; 2006. december 31. napjáig hatályban lévő rendelkezés, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99800019.TV/ts/20061226/lr/chain2167/>, Letöltés napja: 2021. április 16.

hoztak, mely szerint az ügyész a vádemelés elhalasztása előtt pártfogó felügyelői vélemény beszerzését rendeli el. Az ügyész a vádemelés elhalasztásáról szóló határozatában a fiatakorút magatartási szabályok megtartására vagy más kötelezettségek teljesítésére kötelezhette azzal, hogy a fiatakorú részére továbbra sem volt előírható a 225. § (2) bekezdésének c) pontjában írt kötelezettség, vagyis hogy meghatározott célra anyagi juttatást teljesítsen, vagy a köz számára munkát végezzen.¹⁰²

A Be. egyik újítása a vádemelés elhalasztás intézményét felváltó feltételes ügyészi felfüggesztés azzal, hogy a korábbi szabályokhoz képest jóval szélesebb alkalmazási körben biztosít lehetőséget az ügyészség számára.

Az 1998. évi XIX. törvényben (korábbi Be.) önállóan szereplő ügyészi szaknak a nyomozás vizsgálati szakába való integrálásának egyik előnye, hogy az ügyészség rugalmasabban dönthet a közvetítői eljárás vagy a feltételes ügyészi felfüggesztés elrendeléséről. Ezeket a döntéseket az ügyészség az 1998-as Be.-ben csak a nyomozástól formálisan elkülönült ügyészi szakban hozhatta meg, és az ügyészi szak érdemi befejezésének voltak tekinthetők. Ezzel szemben a hatályos szabályozás szerint nyomozás csak az eljárás megszüntetésével vagy a vádemeléssel fejeződik be, amiből következik, hogy a formálisan felfüggesztésnek minősülő elterelések után az eljárás menetében még nem szükséges érdemi döntést hozni, hanem a nyomozás folytatható. Ennek egyik fontos következménye, hogy az elterelést szolgáló intézmények eredménytelensége sem jelent az ügyészség számára kötelező vádemelést, mert a felfüggesztést követően eljárásjogilag ott folytatódik a nyomozás, ahol a felfüggesztés idején tartott, egy eltérést leszámítva. Ez a kivétel pedig abban nyilvánul meg, hogy a kétfajta elterelésre a Be. a nyomozás során egyszer biztosít lehetőséget, vagyis, ha az elterelés nem vezetett eredményre, akkor újabb, akár azonos, akár különböző típusú elterelésre nem kerülhet sor. További újítás, hogy az általános elterelés mellett jelentősen kibővíti a büntethetőséget megszüntető egyéb törvényi okkal összefüggő elterelés eseteit. A feltételes ügyészi felfüggesztés mindkét esetében az elterelés alapja egy olyan várakozás, miszerint valószínűsíthető, hogy a terhelt magatartására figyelemmel valamely büntethetőséget megszüntető ok alkalmazható lesz.¹⁰³

---

¹⁰² 1998. évi XIX. törvény, a büntetőeljárásról, 459. § (2) bekezdés; 2007. január 01. napjától hatályban lévő rendelkezés, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99800019.TV/ts/20070101/lr/chain2167/>, Letöltés napja: 2021. április 16.

¹⁰³ Kommentár a Be. 416. §-ához

A feltételes ügyészi felfüggesztés általában akkor alkalmazható, ha a fiatalkorú személyi körülményeire, a bűncselekmény jellegére és az elkövetés módjára tekintettel a büntetőeljárás célja a bírósági eljárás mellőzésével is elérhető.¹⁰⁴ Alkalmazása a fiatalkorú személyére és speciális szükségleteire szabva azonnali és hatékony büntetőjogi válasz az elkövetett bűncselekményre.¹⁰⁵

A nevelési elv érvényesülése és a büntetőeljáráshoz fűződő hátrányok csökkentése érdekében a fiatalkorúak esetében a felnőttkorúakra vonatkozó általános szabályokhoz képest a feltételes ügyészi felfüggesztés alkalmazásának feltételei kedvezőbbek.¹⁰⁶ A feltételes ügyészi felfüggesztés célja olyan gyanúsított magatartás ösztönzése, amely őt a jogkövető magatartásra vagy a megsértett jogi érdek helyreállítására készíti, és e magatartás akár büntethetőséget megszüntető okot eredményezhet. E diverziós eljárás esetén a jogalkotó szándéka kifejezetten az volt, hogy jellemzően kisebb tárgyi súlyú ügyekben a gyanúsított közreműködésével az eljárás megszüntetését érje el.¹⁰⁷

A Be. a fiatalkorú helyes irányú fejlődésének elősegítése érdekében legfeljebb nyolc évi szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények miatt folytatott eljárásokban teszi lehetővé a feltételes ügyészi felfüggesztés alkalmazását. A felfüggesztés tartamát egy évtől három évig terjedő időben határozza meg azzal, hogy nem lehet hosszabb, mint az eljárás tárgyát képező legsúlyosabb bűncselekmény különös részi büntetési tételének felső határa. Amennyiben az ügyészség a fiatalkorú helyes irányú fejlődésének elősegítése érdekében indokoltnak látja - pártfogó felügyelői vélemény beszerzését követően - a fiatalkorú számára külön magatartási szabályokat írhat elő.¹⁰⁸ Magatartási szabályként, illetve kötelezettségként előírhatja, hogy a bűncselekménnyel okozott kárt, vagyoni hátrányt, az adóbevétel-csökkenés, a vámbevétel-csökkenés összegét vagy a bűncselekmény elkövetési értékét térítse meg, más módon gondoskodjon a sértettnek adandó jóvátételről, meghatározott célra anyagi juttatást teljesítsen vagy a köz számára munkát végezzen, előzetes hozzájárulása esetén pszichiátriai vagy alkoholfüggőséget gyógyító kezelésben vegyen részt.¹⁰⁹ Fiatalkorúak esetében az anyagi juttatás teljesítése, illetve a köz számára történő munkavégzés az egyéb feltételek fennállása esetén is csak a feltételes ügyészi felfüggesztésről szóló döntés

---

¹⁰⁴ 11/2018. (VI. 29.) LÜ utasítás a fiatalkorúak büntetőügyeivel kapcsolatos ügyészségi szakfeladatok ellátásáról szóló 19. § (1) bekezdés

¹⁰⁵ Kommentár a Be. törvényhez a 690. §-ához

¹⁰⁶ Lévay, 2019., 906. o.,

¹⁰⁷ Kommentár a Be. törvényhez a 416. §-ához

¹⁰⁸ Be. 690. § (1), (2), (3) bekezdés

¹⁰⁹ Be. 419. § (1) és (2) bekezdés

meghozatalakor tizenhatodik életévét betöltő fiatalok számára írható elő.¹¹⁰ A külön magatartási szabályok a funkciójuk szerint lehetnek erkölcsi és büntetőjogi szabályok megerősítésére szolgáló, korlátozó és kötelező, egészségügyi, szociális jellegű, illetve a munkavégzéssel, és a szabadidő eltöltésével kapcsolatos szabályok. A fiatalok deviáns viselkedésének kialakulása számos kockázati tényezőre vezethető vissza. A fiatalok számára előírható külön magatartási szabályok célja, hogy mérsékelje a rizikófaktorokat és működésbe hozza a segítő és pártfogó tényezőket.¹¹¹

A Be. összhangba hozza a feltételes ügyészi felfüggesztés alkalmazásának és a felfüggesztett eljárás folytatásának feltételeit, ennek megfelelően a feltételes ügyészi felfüggesztés tartama alatt történő újabb bűncselekmény elkövetése kizárja az újabb szándékos bűncselekmény miatt a feltételes ügyészi felfüggesztést, valamint a korábbi felfüggesztett eljárás folytatását teszi kötelezővé. Az eljárás folytatásának további oka, ha a terhelt a pártfogó felügyelet magatartási szabályait vagy a határozattal előírt egyéb magatartási szabályt súlyosan megszegi. A korábbi szabályoktól eltérően azonban a súlyos szabályszegés önmagában nem ad okot arra, hogy az eljárás folytatását elrendeljék. A Be. ezt csak arra az esetre teszi lehetővé, ha a magatartási szabályok egészének teljesítése - ideértve az elmaradás pótlását is - a jövőben sem várható. Ennek megállapítása az ügyészség feladata. Nem várható a magatartási szabályok teljesítése, ha erre a terhelt kifejezetten nyilatkozik, vagy a körülmények alapján arra lehet következtetni, hogy a teljesítésre tett nyilatkozatai üres ígéretessé váltak.¹¹²

A feltételes ügyészi felfüggesztésnek vannak speciális esetei. A törvényi szabályozás szerint az ügyészség hivatalból vagy a terhelt és védője indítványára az eljárást a törvényben meghatározott feltétel teljesítése érdekében egy évre felfüggeszti, ha a Btk. Különös Része a terheltnek az eljárás megindulását követő magatartását büntethetőséget megszüntető okként szabályozza, és a büntethetőség megszűnését eredményező magatartás várható.¹¹³ Tehát két pozitív feltétel - a büntethetőséget megszüntető ok és annak valószínűsítése - alapozza meg a feltételes ügyészi felfüggesztés különös esetének alkalmazását. Itt azt kell mérlegelni, hogy várható-e akár a terhelt készsége alapján vagy akár külső körülmények folytán a büntethetőség megszűnését eredményező

---

¹¹⁰ Be. 690. § (5) bekezdés

¹¹¹ Kommentár a Be. törvényhez a 690. §-ához

¹¹² Nagykommentár a Be. 420. §-ához

¹¹³ Be. 417. § (1) bekezdés

magatartás.¹¹⁴ Az intézmény újítása, hogy az általános elterelés mellett jelentősen kibővíti a büntethetőséget megszüntető egyéb törvényi okkal összefüggő elterelés eseteit. A feltételes ügyészi felfüggesztésnek általános és speciális esetét a Be. a felnőttkorúakra alkalmazandó, általános szabályok között szabályozza. Az általános és a speciális esetek közötti különbség, hogy az általános (Be. 416. §) feltételes ügyészi felfüggesztés esetében a büntethetőséget megszüntető okot maga az eljárási törvény teremti meg (Be. 420. §), míg a feltételes ügyészi felfüggesztés különös eseteire nézve (Be. 417. §) ezen megszüntető okokat a Btk. Különös Része határozza meg.¹¹⁵ A korábbi vádemelés elhalasztása speciális esetének leggyakoribb előfordulása a kábítószerrel kapcsolatos elterelés volt, és ez valószínűleg a jövőben is így marad. ¹¹⁶

A joggyakorlat szerint a pártfogó felügyelők az alábbi külön magatartási szabályok előírására tesznek javaslatot vagyon elleni bűncselekmények esetében: Pártfogolt kötelezése a bocsánatkérésre. A sértettnek okozott kár helyreállításában való részvételre kötelezés. Italkimérő helyek látogatási tilalmának előírása. 20 óra után nyilvános helyen tartózkodás tilalmának előírása, illetve a fiatalkorú ott csak szülői felügyelettel tartózkodhat. Iskolába járási kötelezettség előírása mellett, a pártfogolt a tanórákon igazolatlan hiányzás nélkül vegyen részt, az iskola házi rendjét tartsa be. Szakmát adó tanfolyamra való jelentkezésre kötelezés. Annak előírása, hogy rendezze szüleivel a kapcsolatát. Fogalmazás írása a magántulajdon tiszteletéről. Kártérítés előírása a sértett felé. Munkaviszony létesítésére kötelezés. Erőszakos bűncselekmények (garázdaság, testi sértés, zaklatás, erőszakos vagyon elleni bűncselekmények) esetén javasolt külön magatartási szabályok: Agressziókezelő, személyiségfejlesztő, önismereti, konfliktuskezelő, bűnmegelőzési és értékkezelő tréningen való részvétel. Pszichológiai tanácsadáson való részvételre kötelezés, szociális készségfejlesztő, szociális érzékenységet segítő, viselkedés korrekciós, kommunikáció készségfejlesztő, családi csoportterápián való részvételi kötelezettség, illetve annak előírása, hogy vegyen részt a pártfogó felügyelő által szervezett életvezetési tanácsadáson. Azon esetekben, amikor a tolerancia, a másik ember megértése, nézeteinek elfogadása, illetve ezen készség fejlesztése a cél, előírható kortárs csoportokban kortárs terápiás foglalkozáson való részvétel. A külön magatartási

---

¹¹⁴ Kommentár a Be. törvényhez 417. §-ához

¹¹⁵ Kommentár a Be. törvényhez a 416. §-ához

¹¹⁶ Kommentár a Be. törvényhez a 417. §-ához

szabályok teljesítéséről minden esetben igazolás szükséges, melyet be kell mutatni a pártfogó felügyelőnek.¹¹⁷

Csongrád-Csanád megyében feltételes ügyészi felfüggesztés esetén az eljárás felfüggesztéséről rendelkező határozatban tipikusan az alábbi külön magatartási szabályok szerepelnek:

Tanköteles fiatalkorú esetén a tanulmányok folytatására való kötelezés azzal, hogy a pártfogolt igazolatlan hiányzás nélkül vegyen részt a tanórákon, az iskola házirendjét tartsa be és ezt az oktatási intézmény által kiállított okirattal igazolja. Ezen külön magatartási szabály majdnem minden típusú bűncselekmény elkövetése esetén előírásra kerül, amennyiben a tanköteles korú elkövetőről készült környezettanulmányból kitűnik, hogy problémák vannak az iskolai magatartásával, illetve az iskolába járással. Ha a pártfogolt már nem tanköteles korú - betöltötte a 16. életévét - és nem folytat iskolai tevékenységet, ebben az esetben egyéni értékelést követően tipikusan előírásra kerül, hogy a lakóhelye szerinti munkaügyi központban álláskeresőként regisztráltassa magát, és ezt igazolja a pártfogó felügyelő felé. Külön magatartási szabályként alkalmazzák a bocsánatkérést a sértettől. Garázdaság elkövetése esetén gyakran előírják, hogy a pártfogolt vegyen részt agressziókezelő, személyiségfejlesztő, önismereti, konfliktuskezelő, indulatkezelő tréningen. Ritkán, egyes esetekben alkalmazott külön magatartási szabályként megemlítendő még, hogy a pártfogolt a sértettnek okozott kár helyreállításában vegyen részt. Ezen magatartási szabály konkrét ügyben oly módon került előírásra, hogy a feltételes ügyészi felfüggesztést elrendelő határozatban a fenyőfát eltulajdonító elkövetők számára külön magatartási szabályként faültetés lett meghatározva, hogy ily módon vegyenek részt a pártfogoltak a kár helyreállításában.¹¹⁸

Az ügyészség fontosnak tartja a személyes találkozást, mely során szemtől szemben fejezi ki helytelenítését a fiatalkorú terhelt számára az általa elkövetett bűncselekmény miatt. Abban az esetben, ha a személyi körülmények, az elkövetés módja, vagy a bűncselekmény jellege indokoltá teszik a fiatalkorú rendszeres ellenőrzését és irányítását, illetve az intézkedéstől a fiatalkorú helyes irányú fejlődése várható, a feltételes ügyészi felfüggesztés elrendeléséről határoz. Az ügyészség álláspontja szerint a feltételes ügyészi felfüggesztés a vádemelés - és nem a megrovás - alternatívája.

---

¹¹⁷ Legfőbb Ügyészség által ABOIGA//10-30/2021. számon engedélyezett, a Szegedi Járási Ügyészségen végzett kutatási tevékenység eredménye folytán rendelkezésre bocsátott adatok alapján

¹¹⁸ ABOIGA//10-30/2021. számon engedélyezett kutatási tevékenység eredménye folytán szerzett adatok

Általában akkor célszerű, ha az ügyészség a bírósági eljárásban egyébként próbára bocsátást indítványozna, de remélhető, hogy az elkövető jövőbeli magatartása bírói eljárás nélkül is kedvezően változik.¹¹⁹ Az ügyészség a feltételes ügyészi felfüggesztésről hozott határozatot a fiatakorúval személyes kézbesítés útján közli, amelyre a fiatakorút idézi, a védőt és a törvényes képviselőt, illetve ügygondnokot értesíti.¹²⁰

1. számú táblázat: 2019. évi Csongrád-Csanád megyei ügyészi döntések¹²¹

(saját szerkesztés)

2019. évi Csongrád-Csanád megyei ügyészi döntések				
	Összesen	Ebből		
Vádemelésre irányuló döntések	68	vádemelés	vádemelés feltételes ügyészi felfüggesztés után	vádemelés közvetítői eljárás után
		65	3	0
Ügyészi eljárást felfüggesztő határozatok	29	A felfüggesztés oka		
		feltételes ügyészi felfüggesztésnek van helye	közvetítői eljárással kapcsolatban	egyéb
		20	6	3
Ügyészi eljárást megszüntető határozatok	87	A megszüntetés oka		
		megrovás alkalmazása mellett	feltételes ügyészi felfüggesztés	közvetítői eljárás
		24	31	1
		cselekmény nem bűncselekmény		1
		nem a gyanúsított követte el		1
		nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése		3
		nem állapítható meg, hogy a bűncselekményt a gyanúsított követte el		4

¹¹⁹ ABOIGA//10-30/2021. számon engedélyezett kutatási tevékenység eredménye folytán szerzett adatok
¹²⁰ 11/2018. (VI. 29.) LÜ utasítás 19. § (5) bekezdés

¹²¹ ABOIGA//10-30/2021. számon engedélyezett kutatási tevékenység eredménye folytán szerzett adatok

	büntethetőség kizárt vagy megszűnt	5
	egyéb	17

Az országos adatokban megjelenő ügyeloszlás Csongrád-Csanád megyére is jellemző. A vádemelés mellett összességében az ügyek többségében az eljárás felfüggesztésére, illetve megszüntetésére kerül sor. Feltételes ügyészi felfüggesztés miatt elrendelt felfüggesztő határozatok, illetve eredményes befejezésre tekintettel a megszüntető határozatok száma pedig magasabb, mint a közvetítői eljárással kapcsolatban hozott döntések. A számok tükrözik az ügyészség álláspontját, miszerint a fiatalok büntető igazságszolgáltatásának elsődleges célja, hogy nevelő jellegű intézkedések alkalmazásával minél kisebb legyen azon fiatalok száma, akik nagykorúságuk elérése után is bűnisméltóvá válnak. A szankciók megállapításánál azokat az intézkedéseket kell előnyben részesíteni, amelyek a fiatalok személyére szabottan a legteljesebb mértékben teszik lehetővé a reszocializációt.¹²²

3. A közvetítői eljárás

A büntető ügyekben alkalmazandó közvetítő tevékenység, mint diverziós eszköz a helyreállító igazságszolgáltatás céljait szolgáló konfliktuskezelő módszer. Egyik feladata a bűncselekmény elkövetője és a sértett között kialakult konfliktus feloldása. Ezen túlmenően pedig elengedhetetlen eleme a terhelt felelősségvállalása az általa elkövetett cselekmény következményeiért. Ezáltal nemcsak az elkövető és a sértett érdekeit szolgálja, de az igazságszolgáltatás szerveit is tehermentesíti.¹²³ Mint a hagyományos büntetőeljárás alternatívája, feladata az eljárás korai szakaszában a bírósági eljárás kiváltása, annak helyettesítése.¹²⁴

A nemzetközi szabályok közül kiemelendő a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló az Európai Parlament és Tanács 2012. október 25-i 2012/29/EU irányelve, valamint az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága R (99) 19. számú, a tagállamok számára a büntetőügyekben alkalmazott mediáció tárgyában elfogadott ajánlása.

¹²² B/12207, A legfőbb ügyész országgyűlési beszámolója az ügyészség 2019. évi tevékenységéről 40. o., http://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/admin/2020/10/ogy_beszamoloz2019.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 6.

¹²³ Kerezi, 2019. 928. o.

¹²⁴ Bárd Petra: Helyreállító igazságszolgáltatás, Borbíró Andrea - Gönczöl Katalin - Kerezi Klára - Lévay Miklós (szerk.): Kriminológia, Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2019., 1035 o., 939. o.

Az eljárás Magyarországon 2007. január 1. óta alkalmazható a büntetőügyekben. A Be. megfogalmazása szerint a közvetítői eljárás a gyanúsított és a sértett megegyezését, a bűncselekmény következményeinek jóvátételét és a gyanúsított jövőbeni jogkövető magatartását elősegítő, a gyanúsított, illetve a sértett indítványára, vagy önkéntes hozzájárulásukkal alkalmazható eljárás.¹²⁵ Célja, hogy a gyanúsított és a sértett önkéntes részvételük alapján egymással megegyezzenek, és elősegítse a sértett által elszenvedett sérelem reparációját, illetve a gyanúsított jövőbeni jogkövető magatartását.¹²⁶ A közvetítői eljárás célszerűségi, eljárás-gyorsítási szempontokat, a sértett jogainak hatékonyabb figyelembevételét, valamint uniós követelmények érvényesülését szolgálja.¹²⁷

A közvetítői eljárás előnyei a sértett számára, hogy nem érzi magát mellőzöttnek, megtérül a kára, bocsánatot kérnek tőle. A közvetítői eljárás aktív résztvevőjeként, partnerként vesz részt a konfliktus feloldásában, úgy érezheti, hogy tekintettel vannak rá. A neki okozott kárt, illetve sérelmet konkrétan kinyilváníthatja, dönthet a számára kielégítő jóvátételről. Anyagi elégtétel mellett erkölcsi elégtétellel is szolgálnak számára azzal, hogy a terhelt megbánja tettét és bocsánatot kér tőle. Az eljárásnak köszönhetően a sértett szabadulhat a bűncselekménnyel és az elkövetővel szemben kapcsolatos félelmétől, szorongásától, védettebb lesz a jövőben esetleg bekövetkező támadással szemben. A közvetítői eljárás előnyös a terhelt számára is, mert szembesül tetteivel, megértheti cselekménye következményeit. Felismeri, hogy kárt okozott valakinek és ezért elégtétellel tartozik. A kár megtérítése, vagy a más módon történő elégtétel nyújtása lehetőséget biztosít számára, hogy a vele szemben folytatott eljárás megszüntetésre kerüljön.¹²⁸

A fiatalokúakra vonatkozóan a Be. XCV. fejezete nem tartalmaz speciális szabályokat, így az általános szabályok, azaz a felnőttekre vonatkozó rendelkezések az irányadóak. A hagyományos büntetőeljárással szemben a közvetítői eljárásra csak akkor kerülhet sor, ha az elkövető és a sértett kölcsönösen, egybehangzóan, szabad akaratukból beleegyeztek az eljárás lefolytatásába, az elkövető

---

¹²⁵ Be. 412. § (1) bekezdés

¹²⁶ Kommentár a Be. törvényhez a 412. §-ához

¹²⁷ Herke Csongor: A mediáció elrendelésének szubjektív feltételeiről, *Ügyészségi Szemle* 2016/4. szám, 80-91. o., 86. o., <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Herke+Csongor%3A+A+medi%C3%A1ci%C3%B3+elrendel%C3%A9s%C3%A9nek+szubjekt%C3%ADv+felt%C3%A9teleir%C5%91l>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

¹²⁸ Kiss Anna: A sértett szerepe a büntetőeljárásban, *Országos Kriminológiai Intézet*, 2018., 299 o., 97-99. o., https://okri.hu/images/stories/konyvajanlo/2018/Kiss_sertettkonyv_2018/ka_sertettszerepe_2018_web.pdf, Letöltés napja: 2021. április 13.

beismerte a bűncselekmény elkövetését, és kész megbánást tanúsítani. Előnye az eljárás jövő-irányultsága. Míg a hagyományos eljárás a múltra összpontosít, a közvetítői eljárás a jövőre helyezi a hangsúlyt. Arra keresi a választ, mi történjen a bűnelkövetés után, hogyan enyhíthető a sértett sérelme, hogyan vállalja a felelősséget az elkövető.¹²⁹

A közvetítés minden olyan esetben indokolt, amikor azt a bűncselekmény jellege, módja és az elkövető személye lehetővé teszi. A Be. nem sorol fel negatív korlátokat, amelyek kizárttá tennék az eljárást, ezáltal szabad mérlegelési lehetőséget ad a jogalkalmazó számára. Az eljárást kizárólag a gyanúsított és a sértett kezdeményezheti, melyre először a nyomozás során van lehetőség. A döntési jog az eljárás ezen szakaszában az ügyészség kezében van. Az eljárást az ügyész a közvetítői eljárás végeztéig akár a gyanúsított kihallgatását követően nyomban felfüggesztheti, amelyhez négy konjunktív feltétel szükséges: 1.) A gyanúsított és a sértett a közvetítéshez hozzájárul. A közvetítést a sértett már a gyanúsított kihallgatása előtt is kezdeményezheti, amely esetben az elfogadásról a gyanúsítottat nyilatkoztatni kell. A gyanúsított pedig egészen a vádemelésig kezdeményezheti a közvetítői eljárást. 2.) A gyanúsított a vádemelésig beismerő vallomást tett. 3.) A bűncselekmény módjának, jellegének és a gyanúsított személyének ismeretében reális lehetőség van arra, hogy megtörténjen a jóvátétel. Ebben az esetben elegendő annak mérlegelése, hogy a gyanúsított képes-e akár más személy vagy személyek, illetve szolgáltató bevonásával eleget tenni a vállalásának. 4.) Az ügyészség úgy ítéli meg, hogy a bűncselekmény jellege és a gyanúsított személyére tekintettel a büntetőeljárás mellőzhető, illetve az elterelés a büntetéskiszabás elveivel nem ellentétes. A jogalkotó tehát az ügyészségre bízta ennek a sok tekintetben szubjektív mérlegelésnek elvégzését. Amennyiben a mérlegelés során az ügyész arra a döntésre jut, hogy a büntetés iránti igény megelőzi a sértett reparációja iránti igényt, úgy az elterelés nem alkalmazható. További előnye, hogy a reparáció hamarabb megtörténhet, mely a sértett számára előnyösebb. A terhelt számára pedig lehetőség nyílik az elterelésre, a bírósági eljárás lefolytatásának elkerülésére.¹³⁰

A közvetítői eljárás részletes szabályait a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről szóló 2006. évi CXXIII. törvény (Bktv.) szabályozza. A bűncselekmény elkövetése miatt megbomlott egyensúly helyreállításának három fő eleme az áldozat, az elkövető és a közösség szempontjainak

---

¹²⁹ Bárd, 2019. 940. o.

¹³⁰ Kommentár a Be. törvényhez a 412. §-ához

figyelembe vétele. A Bktv. az eljárás céljának meghatározása során hangsúlyozza, hogy a közvetítői eljárás a bűncselekmény elkövetésével kiváltott olyan konfliktust kezelő eljárás, amelynek lényege a kommunikáció lehetősége a bűncselekmény terheltje és sértettje között. Erre a büntetőeljárást lefolytató bíróságtól, illetőleg az ügyésztől független harmadik személy (közvetítő) bevonásával kerül sor.¹³¹

A közvetítői eljárásban a fővárosi és megyei kormányhivatalok Pártfogó Felügyelői Szolgálat pártfogó felügyelői járhatnak el mediátorként. A sértett és a gyanúsított egyenrangú felek. Minden egyezsége önként kell jutniuk. A megállapodás akkor jön létre, ha a sértett és a terhelt között a bűncselekménnyel okozott kár megtérítésén vagy a bűncselekmény káros következményeinek egyéb módon való jóvátétele vonatkozásában azonos álláspontra jutnak. Jóvátétel lehet bármilyen, a sértett által elfogadott módon és mértékben meghatározott szolgáltatás. Ez lehet bocsánatkérés, a megrongált dolog megjavítása, a sértett részére teljesített munkavégzés. A kár megtérítése történhet természetben, pénzben vagy járadékfizetésben is. A kár megtérítése vagy a jóvátétel nem feltétlenül kívánja meg a gyanúsított személyes teljesítését.¹³² A közvetítői eljárás megengedhetősége elválik a Btk. tevékeny megbánásra vonatkozó rendelkezéseitől, azaz már nem csak akkor alkalmazható, ha a Btk. 29. §-a szerinti anyagi jogi esetek fennállnak, hanem attól függetlenül, mindaddig, amíg a közvetítői eljárás céljai elérhetők. Ez utóbbira való figyelemmel nyilvánvaló, hogy a büntetőeljárás nem mellőzhető azokban az esetekben, amelyek a tevékeny megbánás anyagi jogi alkalmazását kizárják a Btk. 29. § (3) bekezdése szerint.¹³³

Fiatalkorúak ügyeiben a Pártfogó Felügyelői Szolgálathoz 2019. évben ügyészi határozat alapján büntető ügyekben közvetítői tevékenység végzése iránt (országosan) 303 megkeresés érkezett túlnyomórészt (205 esetben) vagyon elleni bűncselekmények miatt, és (62 esetben) élet, testi épség, egészség elleni bűncselekmény miatt.¹³⁴

---

¹³¹ Lajtár István: Mediáció a büntetőeljárásban, *Ügyészek Lapja* 2007. 5. szám, 5-16. o., 6. o. http://www.ugyeszek.hu/ftp/tartalom/ugyeszek_lapja/2007/200705.pdf?phpMyAdmin=5e79130c4a2a408b3f002bed9c4d2fba, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

¹³² Kommentár a Be. törvényhez a 414. §-ához

¹³³ Kommentár a Be. törvényhez a 412. §-ához

¹³⁴ Jelentés a pártfogó felügyelői tevékenységről, a fővárosi és megyei kormányhivatalok által 2019. évben ellátott feladatokról részletes statisztikai adatai alapján 7-9. o., https://igazsagugyistatisztika.kormany.hu/download/1/53/a2000/2019_%C3%A9v_PF.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 13.

2. számú táblázat: 2019. évben ügyészi határozat alapján közvetítői tevékenység
büntetőügyekben¹³⁵ (saját szerkesztés)

3.

2019. évben ügyészi határozat alapján közvetítői tevékenység büntetőügyekben		
Összesen		303
Ebből	Bűncselekménytípus szerinti megoszlás	
	Vagyon elleni	205
	Élet, testi épség és egészség elleni	62
	Közlekedési	21
	Emberi szabadság elleni	3
	Emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni	12

Az eljárás eredményes, ha a megállapodás az elkövető és a sértett között létrejött, melyet a közvetítő megküld az ügyésznek. Az ügyész a megállapodást hatályon kívül helyezi, ha a megállapodás a közvetítői eljárásról szóló törvénybe ütközik. Ha az ügyész a megállapodás érkezésétől számított öt munkanapon belül nem rendelkezik a hatályon kívül helyezésről, úgy kell tekinteni, hogy a megállapodást törvényességi szempontból nem kifogásolta.¹³⁶ A közvetítői eljárás további előnye, hogy eredményessége esetén tehermentesíti a bíróságokat. Nemcsak gyorsabb és hatékonyabb, mint a hagyományos büntetőeljárás, hanem növeli az igazságszolgáltatásba vetett bizalmat. Jóval nagyobb hangsúlyt fektet a sértetti jogokra, a bűncselekmény elkövetéséből származó sérelem enyhítésére, a felek jogaira, emberi méltóságára, az elkövető társadalomban való reintegrációjára. Segíti továbbá a konfliktus feloldási technikák és a szelíd vitarendezési módszerek elfogadását.¹³⁷

2019. évben a Pártfogó Felügyelői Szolgálatnál ügyészi határozat alapján végzett közvetítői tevékenység - büntetőügyekben - 293 ügyben befejeződött. 214 esetben a megállapodást teljesítették a közvetítői eljárásban, míg 8 esetben a közvetítői eljárás szakaszában nem teljesült a megállapodás. Az eljárás sikertelenségéhez további 36 esetben a sértett önkéntes részvételének hiánya, 10 esetben

¹³⁵ Jelentés a pártfogó felügyelői tevékenységről, a fővárosi és megyei kormányhivatalok által 2019. évben ellátott feladatokról részletes statisztikai adatai alapján

¹³⁶ Be. 415. § (1) - (3) bekezdés

¹³⁷ Bárd 2019. 949-950. o.

a terhelt önkéntes részvételének hiánya, míg 11 esetben mindkét fél önkéntes részvételének hiánya vezetett.¹³⁸

4. számú táblázat: 2019. évben ügyészi határozat alapján közvetítői tevékenység esetén

befejezett ügyek a befejezés módja szerint ¹³⁹

(saját szerkesztés)

2019. évben befejezett ügyek a befejezés módja szerint	
	Összesen 293
	Befejezés módja szerinti megoszlás
	Megállapodás teljesítése a közvetítői eljárás szakaszában (Bktv. 15. § (1) a) és c) pont) 214
	A közvetítői eljárás szakaszában nem teljesült a megállapodás 8
	A teljesítés közvetítő általi ellenőrzésének befejeződése teljesült megállapodással (Bktv. 15. § (1) b) pont) 5
	Sértett önkéntes részvételének hiánya (Bktv. 15. § (1) f) és g) pont) 36
	Terhelt önkéntes részvételének hiánya (Bktv. 15. § (1) f) és g) pont) 10
Ebből	Mindkét fél önkéntes részvételének hiánya (Bktv. 15. § (1) f) és g) pont) 11
	A terhelt nyilatkozatából megállapítható, hogy a Be. 221/A. § (3) b) vagy c) pontjában írt feltételek nem állnak fenn (Bktv. 15. § (1) h) pont) 3
	Az első közvetítői megbeszélésétől számított 3 hónap eredménytelenül eltelt (Bktv. 15. § (1) i) pont) 1
	Áttétel illetékesség hiánya miatt 1
	Eredménytelenség egyéb okból 2
	Feltételes ügyészi felfüggesztés során pártfogó felügyeletet rendeltek el a teljesítés ellenőrzésére 2

¹³⁸ Jelentés a pártfogó felügyelői tevékenységről, a fővárosi és megyei kormányhivatalok által 2019. évben ellátott feladatokról részletes statisztikai adatai alapján 7-9. o., https://igazsagugyistatistika.kormany.hu/download/1/53/a2000/2019_%C3%A9v_PF.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 13.

¹³⁹ Jelentés a pártfogó felügyelői tevékenységről, a fővárosi és megyei kormányhivatalok által 2019. évben ellátott feladatokról részletes statisztikai adatai alapján

4. Tevékeny megbánás

A közvetítői eljárás alkalmazhatóságának bevezetésével egy időben új büntethetőséget megszüntető ok, a tevékeny megbánás került beiktatásra a Btk.-ba.¹⁴⁰ A tevékeny megbánás konjunktív anyagi jogi feltételei a törvényben felsorolt bűncselekmények esetén vádemelésig a bűnösség elismerésére is kiterjedő beismerés, a közvetítői eljárás lefolytatása, jóvátétel és a sértetti elfogadás.

A fenti feltételek mindegyikének fent kell állnia ahhoz, hogy a büntethetőség megszűnése bekövetkezzen, egyes feltételek teljesítése nem jelent büntetlenséget; tehát a tevékeny megbánáshoz nem elegendő, ha az elkövető a sértett kárát megtéríti, csak a megfelelő, formalizált eljárás (közvetítői eljárás) keretében történő megvalósulása esetén valósíthat meg büntethetőséget megszüntető okot (BH 2018. 323). A tevékeny megbánás a bűncselekménnyel okozott kár a sértettnak közvetítői eljárás keretében történő megtérítésével vagy a bűncselekmény káros következményeinek egyéb módon történő jóvátételével történhet. Érvényesülésének kereteit a büntetőeljárás adja. A közvetítői eljárás sikeressége lesz a tevékeny megbánás eljárásjogi feltétele. Eredményesség esetén az eljárás megszüntetésre kerül.¹⁴¹

5. Egyéni értékelés a büntetőeljárásban

A Children irányelv 7. cikke értelmében a büntetőeljárás során biztosítani kell, hogy a gyermekkorú terheltek sajátos szükségleteit, egyéni értékelés alapján figyelembe vegyék.¹⁴² A büntetőjogi felelősség megállapításának a gyermek egyéni értékelésén kell alapulnia.¹⁴³ A fiatalkorú elleni büntetőeljárásban a bizonyítás a fiatalkorú sajátos szükségleteinek, környezetének megismerése szempontjából lényeges körülmények vizsgálatára, azaz a fiatalkorú egyéni értékelésére is kiterjed. A fiatalkorú egyéni értékelésének eszközei különösen a környezettanulmány, a pártfogó felügyelői vélemény vagy összefoglaló pártfogó felügyelő vélemény, a szakvélemény, a pártfogó felügyelő tanúvallomása, a fiatalkorú törvényes képviselőjének vagy a fiatalkorú gondozását ellátó más

---

¹⁴⁰ Lásd Btk. 29. § (1) bekezdés és 107. §, mely szerint: Nem büntethető, az a fiatalkorú, aki az élet, testi épség és az egészség elleni, az emberi szabadság elleni, az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni, a közlekedési, a vagyon elleni, illetve a szellemi tulajdonjog elleni vétség vagy ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűntett elkövetését a vádemelésig beismerte, és közvetítői eljárás keretében - vagy azt megelőzően, de a közvetítői eljárás keretében született megállapodásban jóváhagyva - a sértett által elfogadott módon és mértékben a bűncselekménnyel okozott sérelmet jóvátette.

¹⁴¹ Nagykommentár a Btk. törvényhez a 29.§-ához

¹⁴² Nagykommentár a Be. 96. §-ához

¹⁴³ Nagykommentár a Be. 676. §-ához

személynek a tanúvallomása.¹⁴⁴ A fiatalkorú egyéni értékelése során igénybe vehető speciális bizonyítási eszközökből nyerhető bizonyítékok segítséget nyújtanak abban, hogy az eljárás során célszerű-e bármely, a különleges bánásmód körébe tartozó intézkedés alkalmazása, szükséges-e a fiatalkorú védelme érdekében a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott jelzéssel vagy hatósági eljárás kezdeményezésével élni, illetve indokolt-e a fiatalkorúval szemben valamely kényszerintézkedés alkalmazása. Ezen túlmenően a speciális bizonyítási eszközökből származó bizonyítékok az elkövetett bűncselekmény miatti ügyészi intézkedés, vagy a bíróság által alkalmazható büntetőjogi szankció minél hatékonyabb egyéniesítését szolgálják.¹⁴⁵ A speciális szabályok körébe tartozó bizonyítási eszközök alapelemei a fiatalkorúak ügyeiben lefolytatandó bizonyítási eljárásnak. Ezen dokumentumok nélkül nem tudnának megvalósulni a nevelési célok, és a bíró nem tudná a legmegfelelőbb szankciót kiválasztani a fiatalkorú terhelt számára.

6. Pártfogó felügyelet

A fiatalkorú a próbára bocsátás próbaideje alatt¹⁴⁶, illetve a feltételes ügyészi felfüggesztés tartama alatt pártfogó felügyelet alatt áll.¹⁴⁷ Az intézkedés olyan alternatív szankció, melynek végrehajtása a közösségben történik. Az elkövető a végrehajtás alatt továbbra is a közösség tagja marad. Személyes, kétoldalú, aktív és folyamatos kapcsolatot feltételez a terhelt és a végrehajtást ellenőrző személy között, továbbá szükséges a korlátozó/kontroll és a segítő/támogató elemeknek a terhelt sajátosságait figyelembevevő egyensúlya. Szabályszegés esetén pedig a terheltnek számolnia kell a jogkövetkezményekkel.¹⁴⁸

A pártfogó felügyelet célja, hogy a pártfogolt ellenőrzésével és irányításával elősegítse annak megakadályozását, hogy ismételten bűncselekményt kövessen el, segítséget nyújt a társadalomba való beilleszkedéséhez, az ehhez szükséges szociális feltételek megteremtéséhez. Járulékos szankció lévén, az alkalmazott büntetés vagy intézkedés mellett eredményesen segítheti elő a fiatalkorú nevelését. A büntetés vagy intézkedés nevelő hatását kívánja a törvény fokozni azzal, hogy

---

¹⁴⁴ Be. 683. § (1) bekezdés

¹⁴⁵ Nagykommentár a Be. 683. §-ához

¹⁴⁶ Btk. 119. § (1) bekezdés b) pontja

¹⁴⁷ Btk. 119. § (1) bekezdés e) pontja

¹⁴⁸ Kerezsi 2019. 919. o.

alkalmazását kötelezővé teszi.¹⁴⁹ A fiatalkorúak esetében legtöbb esetben a feltételes ügyészi felfüggesztés, valamint a próbára bocsátás intézkedés mellett alkalmazandó. A Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységének részletes szabályait a 8/2013. (VI. 29.) KIM rendelet tartalmazza. A Pártfogó Felügyelői Szolgálat a helyreállító igazságszolgáltatás elve alapján működik. Célja, hogy az elkövető szembesüljön tettének következményeivel, s hogy az áldozat, a megsértett közösség és a bűnelkövető közötti közvetítéssel a bűncselekmény okozta károk mérséklődjenek.¹⁵⁰ A Pártfogó Felügyelői Szolgálat feladatai közé tartozik annak ellenőrzése és rendszeres figyelemmel kísérése, hogy a pártfogolt megtartja-e a külön magatartási szabályokat, eleget tesz-e az előírt kötelezettségeknek. Rendszeres kapcsolattartás keretében a pártfogoltat beszámoltatja életkörülményeiről és életviteléről, segítséget nyújt számára a társadalomba való beilleszkedéshez, a bűnisméltés elkerüléséhez. E körben tanácsot ad a pártfogolt iskolai, munkahelyi, egészségi, szociális és egyéb problémái megoldásához, az ehhez szükséges támogatások igénybevételéhez.¹⁵¹ Fiatalkorú pártfogolt esetében fiatalkorúakkal foglalkozó pártfogó felügyelő jár el, aki együttműködik a család- és gyermekjóléti szolgálattal, család- és gyermekjóléti központtal, gyermek- és ifjúságvédelmi koordinátorral.¹⁵² A pártfogó felügyelő közvetítői szerepet tölt be az elkövető és a társadalom között. Hatékonysága javarészt a bírósággal, illetve ügyészséggel való együttműködésen múlik.¹⁵³

A pártfogó felügyelet eredményességéhez nélkülözhetetlen a pártfogó és a pártfogolt közötti személyes, tervezett, és rendszeres kapcsolattartás.¹⁵⁴ A pártfogó felügyelői munkában egyaránt megjelenik a kontroll elem és a támogatási elem, melyek közül a kontroll elemeknek kell dominálniuk. Ezt támasztják alá a szankciót szabályozó jogszabályi helyek megfogalmazásai is azzal, hogy előbb említik az ellenőrzést és az irányítást és csak utána a segítségnyújtást a társadalmi beilleszkedéshez.¹⁵⁵ A pártfogó felügyelő és a pártfogolt inkább alá-fölérendeltségi, de semmiképpen nem mellérendeltségi viszonyban vannak egymással. A pártfogoltnak nincs kezdeményező szerepe. Az intézkedés kötelező jellegű, kikényszeríthető és a magatartási szabályok nem teljesítésének jogi

¹⁴⁹ Nagykommentár a Btk. törvényhez a 119. §-ához

¹⁵⁰ Tóth Gabriella: A fiatalkorú elkövetőkre vonatkozó speciális anyagi és eljárásjogi szabályok, (pártfogó felügyelet, megelőző pártfogás), a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Fiatalkorúak ügyeinek szakjogásza szakirányú továbbképzés keretében 2021. április 24. napján tartott előadáson elhangzottak alapján

¹⁵¹ 8/2013. (VI. 29.) KIM rendelet 40-41. §

¹⁵² 8/2013. (VI. 29.) KIM rendelet 52-53. §

¹⁵³ Mikula Márta: A pártfogó felügyeletről = Ügyészek Lapja, 2007., 6. sz. 23-31. o., 23. és 25. o.

¹⁵⁴ Tóth Gabriella: Adott is meg nem is, kapott is meg nem is - gondolatok napjaink pártfogó felügyeletéről, Fenyvesi Csaba, Herke Csongor (szerk.): A munkát nem lehet eltitkolni, Tiszteletkötet Tremmel Flórián professor emeritus 75. születésnapjára, Pécs, 2016. 99 o, 91-99. o., 97. o., <http://www.herke.hu/tan/tremmel75.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. április 15.

¹⁵⁵ Tóth, 2016., 93. o., <http://www.herke.hu/tan/tremmel75.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. április 15.

következményei is vannak. A szankció egyfelől a terhelt jogainak korlátozását vagy megvonását jelenti, így joghátrány jellegű, másrészt az életvitelének pozitív irányú alakítását célzó tevőleges magatartásra kötelezi, amelynek megvalósításához segítséget és támogatást nyújt.¹⁵⁶

A döntést megelőzően az ügyész, illetve a bíró szükség esetén intézkedik a pártfogó felügyelői vélemény beszerzése iránt, melynek célja a fiatalok terhelt személyének, életkörülményeinek, a bűncselekmény elkövetésében szerepet játszó körülményeknek, társadalmi kötődésének, kapcsolatrendszerének alaposabb, a büntetőeljárásban részt vevő hatóságok lehetőségeinél részletesebb megismerését biztosító feltárása.¹⁵⁷ A pártfogó felügyelő a véleményben tájékoztatást ad a terhelt adottságainak megfelelő munkalehetőségről, egészségügyi, illetve szociális intézményi ellátási lehetőségről, javaslatot tehet egyedi magatartási szabály vagy kötelezettség elrendelésére, és a bűnisméltési kockázatok hatását enyhítő beavatkozások alkalmazására.¹⁵⁸ A pártfogó felügyelő az, aki a mikrokozmoszában is látta a fiatalok elkövetőt (köznevelés tanuló elkészítése során) és róla a legtöbb információval rendelkezik. Az általa készített pártfogó felügyelői véleménynek köszönhetően a bíróságnak, illetve az ügyészségnek a terheltről egy sokkal árnyaltabb képe alakulhat ki, ami a szankciókiszabás körében messzemenőig hasznosítható az egyéniesítés érdekében.¹⁵⁹

A nevelés eszköze az általános jellegű és a külön magatartási szabályok előírása. A szabályok betartásához elengedhetetlenül fontos a Pártfogó Felügyelői Szolgálat munkája. A fiatalok esetében szükség van a kontrollra, rendszeres figyelemmel kísérésére, támogatására és irányítására. Az elérni kívánt célok kötelezően előírt magatartási szabályok nélkül kevésbé tudnak eredményesen megvalósulni. A pártfogolt köteles a számára előírt magatartási szabályokat megtartani. Minden pártfogoltra kötelező, általános érvényű magatartási szabály a pártfogó felügyelőnél megjelölt időben való jelentkezési kötelezettség, valamint az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítás megadása.¹⁶⁰ Fiatalok esetében előírható külön magatartási szabályok taxatív felsorolását a Btk. 71. § tartalmazza.¹⁶¹ Elvárás, hogy a magatartási szabályok konkrétak, teljesíthetők és ellenőrizhetőek

¹⁵⁶ Tóth, 2016., 93. o., <http://www.herke.hu/tan/tremmel75.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. április 15.

¹⁵⁷ Kommentár a Be. 202. §-ához

¹⁵⁸ Be. 203. § (2) bekezdése

¹⁵⁹ Tóth 2016. 94. o., <http://www.herke.hu/tan/tremmel75.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. április 15.

¹⁶⁰ Nagykomentár a Btk. törvényhez a 71. §-ához

¹⁶¹ Btk. 71. § (1) A pártfogolt általános magatartási szabályként köteles a) a jogszabályban és a határozatban előírt magatartási szabályokat megtartani, b) a pártfogó felügyelővel rendszeres kapcsolatot tartani, és c) a pártfogó felügyelő részére az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást megadni. 71. § (2) A bíróság, illetve feltételes ügyészi felfüggesztés esetén az ügyészség a határozatában a pártfogó felügyelet céljának elősegítése érdekében külön magatartási szabályként kötelezettségeket és tilalmakat írhat elő. A bíróság, illetve az ügyészség elrendelheti, hogy a pártfogolt a) a bűncselekmény elkövetésében részt vett, meghatározott személlyel ne tartson kapcsolatot, b) a bűncselekmény sértettjétől, valamint a sértettre tekintettel annak

legyenek.¹⁶² Annyira konkrétaknak kell lenniük, hogy a szabályok megfogalmazásából a végrehajtási és ellenőrzési feltételeknek egyértelműeknek kell lenniük. Ennek szükségessége egyrészt a pártfogó munkáját könnyíti, másrészt a pontatlan megfogalmazás jogbizonytalansághoz vezet.¹⁶³ Céljuk a fiatalok visszatérése a helyes útra. Ezek lehetnek büntetőjogi és erkölcsi szabályok megerősítésére irányuló magatartási szabályok, korlátozó szabályok, illetve egészségügyi, szociális jellegű és munkavégzéssel kapcsolatos szabályok.¹⁶⁴ A külön magatartási szabályok jelentősége, hogy az egyéniesítést teszik lehetővé. Gyakorlati tapasztalat, hogy a külön magatartási szabályok nélkül elrendelt pártfogó felügyeletet a pártfogoltak nem tekintik igazi szankciónak. Annyit érzékelnek, hogy kedvező helyzetben vannak, mivel nem kell járniuk fejlesztő tréningre, nem kell kapcsolatot tartaniuk családgondozóval, vagy nem kell pszichológushoz járniuk. A hatékony, valóban nevelő jellegű, az egyén számára megfelelő szankció megválasztásához nagy segítség a pártfogó felügyelői vélemény.

165

A bíróság, illetve feltételes ügyészi felfüggesztés esetén az ügyészség a határozatában a pártfogó felügyelet céljának elősegítése érdekében külön magatartási szabályként elrendelheti, hogy a pártfogolt vegyen részt a pártfogó felügyelő által szervezett csoportos foglalkozáson vagy a pártfogó felügyelői szolgálat közösségi foglalkoztatójának programja szerinti más foglalkozáson.¹⁶⁶ A közösségi foglalkoztató az Igazságügyi Minisztérium szakmai ellenőrzése mellett működő intézmény, amelyet a minisztérium vagy az illetékes kormányhivatal működtet.¹⁶⁷ A közösségi foglalkoztató részt vesz a Btk. 71. § (2)-(3) bekezdése szerinti, egyes külön magatartási szabályok, illetve a pártfogó felügyelőnek a magatartási szabályok megtartására vonatkozó rendelkezései végrehajtásában.¹⁶⁸ A közösségi foglalkoztató programjai különösen a viselkedéskorrekció, illetve szociális és életvezetési készségek fejlesztésére, bűnelkövetői viselkedés korrekciójára irányuló csoportos és egyéni foglalkozások, a

---

hozzátartozójától vagy más személytől (e § alkalmazásában a továbbiakban együtt: érintett személy), az érintett személy lakásától vagy életvitelszerű tartózkodására szolgáló más ingatlantól - ideértve a gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézményeket is -, munkahelyétől, az érintett személy által rendszeresen látogatott intézményektől vagy egyéb helytől, különösen nevelési, nevelési-oktatási vagy gyógykezelés céljából látogatott egészségügyi intézménytől, vallásgyakorlása során látogatott épülettől tartsa távol magát, c) meghatározott jellegű nyilvános helyeket és nyilvános rendezvényeket, valamint gyűléseket, meghatározott közterületeket ne látogasson, d) nyilvános helyen ne fogyasszon szeszes italt, e) meghatározott helyen és időközönként, meghatározott szervnél vagy személynél jelentkezzen, f) vegye fel a kapcsolatot az állami foglalkoztatási szervvel, vagy a helyi önkormányzatnál közfoglalkoztatásra jelentkezzen, g) meghatározott tanulmányokat folytasson, h) - beleegyezése esetén - meghatározott gyógykezelésnek vagy gyógyító eljárásnak vesse alá magát, i) vegyen részt a pártfogó felügyelő által szervezett csoportos foglalkozáson vagy a pártfogó felügyelői szolgálat közösségi foglalkoztatójának programja szerinti más foglalkozáson.

¹⁶² Nagykommentár a Btk. törvényhez a 119. §-ához

¹⁶³ Kerecsi 2019. 921-922 o.

¹⁶⁴ Mikula 2007., 29. o.

¹⁶⁵ Tóth 2016. 95. o., <http://www.herke.hu/tan/tremmel75.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. április 15.

¹⁶⁶ Btk. 71. § (2) bekezdés i) pontja

¹⁶⁷ 8/2013. (VI. 29.) KIM rendelet 60. § (1) bekezdés

¹⁶⁸ 8/2013. (VI. 29.) KIM rendelet 60. § (3) bekezdés a) és b) pontja

tanulásegítő programok, a közösségi jóvátételi, a sérelem okozását tudatosító programok és a helyreállító technikák (konferenciamódszerek, mediáció, egyéb közösségi konfliktuskezelési technikák) alkalmazása, a strukturált szabadidő eltöltését elősegítő programok, az egyéni tanácsadások, így különösen a pszichológiai és a mentálhigiénés tanácsadások. A közösségi foglalkoztató elsősorban a megelőző pártfogás hatálya alatt állók, illetve a fiatalok pártfogó felügyelet hatálya alatt állók számára előírt külön magatartási szabályok végrehajtásában vesz részt, illetve szervez programokat.¹⁶⁹ A közösségi foglalkoztató a bíróság, illetve az ügyészség által előírt külön magatartási szabályok vagy a gyámhatóság által előírt magatartási szabályok végrehajtása érdekében egy-egy programot évente legalább kétszer biztosít.¹⁷⁰ A közösségi foglalkoztató funkciója, hogy a bűnismétlési kockázatok célzott kezelését, a kriminális veszélyeztetettség csökkentését és a sértettek szükségleteinek érvényesülését szolgáló pártfogó felügyelői beavatkozásokkal, elkövetői programokkal biztosítsa.^{171 172}

A pártfogó felügyelői munka szociális és pedagógiai szaktudást igényel. A pártfogó felügyelő a pártfogás ideje alatt egyéni esetkezelést végez, melynek folyamatát három szakaszra lehet felbontani. Az első szakaszban a pártfogó felügyelő állapot-felmérést végez, feltárja a bűnelkövetéshez vezető okokat, és a veszélyeztető tényezőket. A második szakaszban elkészíti az egyéni pártfogó felügyelői tervet, melyet az egyéni sajátosságokhoz igazít. A harmadik szakasz a terv végrehajtásáról szól. Kulcsfontosságú a munkaerő-piaci integráció, a képzés, a lakhatási körülmények javítása, a szenvedélybetegség kezelése, és a pénzügyek rendezése. A pártfogó felügyelők tevékenységük során igyekeznek a fiatalok bűnözési magatartásához vezető okokat feltárni és kezelni. Nem csak felügyeletről van szó, hanem a pártfogolt életében megjelenő különböző diszfunkciók kezelési lehetőségeinek megteremtését is segítik.¹⁷³

A fiatalok bűnelkövetőkkel történő pártfogó felügyelői munkának megvannak a nehézségei. Ezek

---

¹⁶⁹ 8/2013. (VI. 29.) KIM rendelet 61. § (1) - (2) bekezdés

¹⁷⁰ 8/2013. (VI. 29.) KIM rendelet 62. §

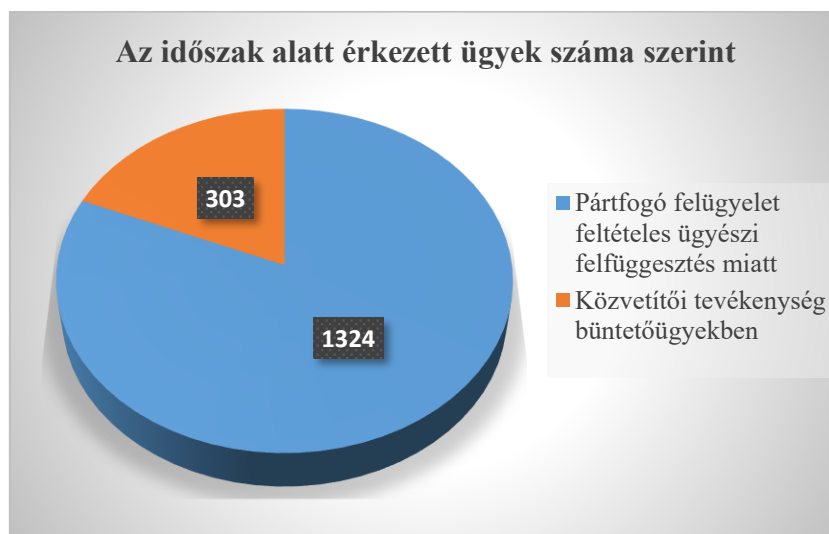
¹⁷¹ Községi foglalkoztatót jelenleg a Baranya Megyei Kormányhivatal és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal működtet. <https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/partfogo-felugyeloi-szolgalat>, Letöltés napja: 2021. április 13.

¹⁷² Az Igazságügyi Minisztérium által kutatási tevékenység keretében a Pártfogó Felügyelői Iktató- és Nyilvántartó Programból szolgáltatott adatok szerint 2019. évben Baranya megyében az ügyészség 39 ügyben rendelt el pártfogó felügyeletet feltételes ügyészi felügyelés mellett. Az ügyészség 22 ügyben kért pártfogó felügyelői véleményt külön magatartási szabályok előírása érdekében, és ebből 16 esetben előírta a fiatalok bűnözési magatartásához vezető okokat feltárni és kezelni. Az ügyészség 22 ügyben kért pártfogó felügyelői véleményt külön magatartási szabályok előírása érdekében, és ebből 16 esetben előírta a fiatalok bűnözési magatartásához vezető okokat feltárni és kezelni. Az ügyészség 22 ügyben kért pártfogó felügyelői véleményt külön magatartási szabályok előírása érdekében, és ebből 16 esetben előírta a fiatalok bűnözési magatartásához vezető okokat feltárni és kezelni. Az ügyészség 22 ügyben kért pártfogó felügyelői véleményt külön magatartási szabályok előírása érdekében, és ebből 16 esetben előírta a fiatalok bűnözési magatartásához vezető okokat feltárni és kezelni.

¹⁷³ Molnár Fanni: A pártfogó felügyelet végrehajtása és hatékonyságának kérdésköre a pártfogoltak oldaláról egy empirikus kutatás tükrében, 2019., Különleges bánásmód V.Évf.2019/3., 49-61. o., 52-53. o., http://real.mtak.hu/104209/1/kb_2019_3_molnar.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 8.

közül a legjellemzőbb problémák a tanköteles korú fiatalok igazolatlan iskolai hiányzásai, a fiatalok hasznos szabadidő eltöltési szokásainak hiánya, a fiatalok motivátlansága, jövőkép-nélküliség, a szükséges támogató szülői háttér hiánya, a családi funkciózavarok, felnőtt devianciák fiatalokra gyakorolt hatása, tudatmódosító szerek használata.¹⁷⁴ A pártfogók munkáját tovább nehezíti, hogy sok pártfogolt nem látja át a saját helyzetét. A tanulás felé alacsony a motivációjuk, illetve sokszor próbál a pártfogó felügyelő segíteni, azonban a pártfogolt önhibájából kifolyólag nem él ezzel a lehetőséggel.¹⁷⁵ 2019. évben a feltételes ügyészi felfüggesztés miatt elrendelt pártfogó felügyelet intézkedés tárgyában 1324 eset érkezett a Pártfogó Felügyelői Szolgálathoz, ebből a kábítószerrel való visszaéléssel kapcsolatos elterelés 428 eset volt.¹⁷⁶ Feltételes ügyészi felfüggesztés elrendelése miatt - a külön magatartási szabályok előírása végett - az ügyészség 636 esetben kért pártfogó felügyelői véleményt.¹⁷⁷

4. számú diagram: 2019. évi pártfogó felügyelői tevékenység ügyészi határozat alapján¹⁷⁸ (saját szerkesztés)

¹⁷⁴ A gyermekkorú és fiatalkorú bűnelkövetés helyzete, valamint bűnmegelőzési tevékenység értékelése Győr-Moson-Sopron Megyében 2013. „egyeztető értekezlet” Előadó: Hegyi Ákos pártfogó felügyelő, osztályvezető, idézi: Szücsné Németh-Csóka Tímea: Menteni, akit még lehet: a pártfogó felügyelet szerepének jelentőségéről, Jungi Eszter (szerk.): Büntetőjogi tanulmányok XVI., az MTA Veszprémi Területi Bizottsága, Veszprém, 2015., 113-137. o., 130. o., https://tab.mta.hu/files/4815/2784/0608/buntetojogi_tanulmanyok_2015_XVI_net.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

¹⁷⁵ Molnár 2019. 58. o. http://real.mtak.hu/104209/1/kb_2019_3_molnar.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 8.

¹⁷⁶ Jelentés a pártfogó felügyelői tevékenységről, a fővárosi és megyei kormányhivatalok által 2019. évben ellátott feladatok részletes statisztikai adatai alapján 4. o., https://igazsagugyistatisztika.kormany.hu/download/1/53/a2000/2019_%C3%A9v_PF.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 13.

¹⁷⁷ Jelentés a pártfogó felügyelői tevékenységről, a fővárosi és megyei kormányhivatalok által 2019. évben ellátott feladatok részletes statisztikai adatai alapján 1. o., https://igazsagugyistatisztika.kormany.hu/download/1/53/a2000/2019_%C3%A9v_PF.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 13.

¹⁷⁸ Jelentés a pártfogó felügyelői tevékenységről, a fővárosi és megyei kormányhivatalok által 2019. évben ellátott feladatok részletes statisztikai adatai alapján, az időszak alatt érkezett ügyek száma szerint, https://igazsagugyistatisztika.kormany.hu/download/1/53/a2000/2019_%C3%A9v_PF.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 13.

2019. évben Csongrád-Csanád megyében a feltételes ügyészi felfüggesztés mellett elrendelt pártfogó felügyelet 81 esetben került alkalmazásra. Az ügyészség az intézkedés előtt 25 esetben kért pártfogó felügyelői véleményt, mely a Be. 690. § (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a határozatban külön magatartási szabály vagy kötelezettség előírását feltételezi. A Pártfogó Felügyelői Szolgálat ugyanezen időszakban Csongrád-Csanád megyében - büntetőügyekben ügyészi határozat alapján - 15 esetben folytatott közvetítői tevékenységet. A közvetítői eljárás többségében 8 esetben vagyon elleni bűncselekmények miatt került elrendelésre. Ezen túlmenően 2 esetben élet, testi épség, egészség elleni bűncselekmény miatt, 3 esetben közlekedési bűncselekmények miatt, míg 2 esetben az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmény miatt alkalmazták a közvetítői eljárást. Ez időszak alatt 8 esetben az eljárás eredményesen zárult. A jóvátétel formája 4 esetben bocsánatkérés volt, 3 esetben bocsánatkérés és anyagi jellegű jóvátétel, míg 1 esetben bocsánatkérés, anyagi jellegű jóvátétel és nem anyagi jellegű jóvátétel volt.¹⁷⁹

5. számú diagram: 2019. évben pártfogó felügyelői tevékenység ügyészi határozat alapján Csongrád-Csanád megyében (saját szerkesztés)

Az országos ügyeloszlás aránya a feltételes ügyészi felfüggesztés mellett elrendelt pártfogó felügyelet és a közvetítői tevékenység tekintetében megjelenik a Csongrád-Csanád megyei adatokban is, mely szerint megállapítható, hogy a fiatalok esetében 2019. évben több alkalommal került elrendelésre feltételes ügyészi felfüggesztés, míg az eljárást közvetítői eljárás lefolytatása végett

¹⁷⁹ Kutatási tevékenység eredménye folytán az Igazságügyi Minisztérium által a Pártfogó Felügyelői Iktató- és Nyilvántartó Programból szolgáltatott adatok szerint

kevesebb alkalommal függesztették fel.

A közvetítői eljárás tehát a fiatalok tekintetében kevésbé alkalmazott intézkedés, holott, mint a helyreállító igazságszolgáltatás céljait szolgáló konfliktus kezelő módszer számtalan előnnyel rendelkezik. A közvetítői eljárás, mint a hagyományos büntetőeljárás alternatívája, ugyanúgy nem elnéző a vétségekkel, büntetésekkel szemben: helyteleníti a nem megfelelő viselkedést, de értékeli az elkövető belső értékeit. Egyes esetekben felválthatja a klasszikus büntetést, ami különös jelentőséget nyerhet azokban az esetekben, ahol van esély arra, hogy elkerülhető legyen a gyerekek bekerülése az igazságszolgáltatás rendszerébe.¹⁸⁰

Összességében a csekély súlyú bűncselekményt elkövető fiatalok esetében a feltételes ügyészi felfüggesztés elegendő visszatartó erővel bír, ugyanakkor a közvetítői eljárás is alkalmas elterelési lehetőség lehet.

X. Feltételes ügyészi felfüggesztés tárgyában hozott határozat fiatalok terhelt vonatkozásában a Szegedi Járási Ügyészségen¹⁸¹

A fiatalok terhelt egy szegedi bevásárlóközpontban az egyik üzletből jogtalan eltulajdonítási szándékkal 2018. október 15. napján 2 db korongvattát 798,- Ft értékben, 2 csomag gumicukrot 1.498,- Ft értékben, 1 db körömlakkot 799,- Ft értékben, 1 db női parfümöt 10.099,- Ft értékben, 2018. október 19. napján 1 db micellás arctisztító kendőt 1.199,- Ft értékben, 2 db csokoládét 538,- Ft értékben, valamint 1 db műfogsor tároló dobozt 499,- Ft értékben, 2018. október 29. napján 1 db arckrém 4.499,- Ft értékben, 1 db korongvattát 399,- Ft értékben, valamint 1 db hajmaszkot 599,- Ft értékben rejtett a nála lévő táskába. A legelső két alkalommal cselekményét nem észlelték, így fizetés nélkül tudta elhagyni az üzlethelyiséget. Utolsó alkalommal azonban a biztonsági őr megakadályozta a távozását.

A fiatalok terhelt fent részletezett cselekményével mindösszesen 21.827,- Ft kárt okozott az üzletet üzemeltető Kft.-nek, mely az eljárás során részben, 5.487,- Ft értékben megtérült oly módon, hogy

---

¹⁸⁰ Bogár- Margitán - Vaskuti, 2005. 203. o.

¹⁸¹ Legfőbb Ügyészség által ABOIGA//10-30/2021. számon engedélyezett, a Szegedi Járási Ügyészségen végzett kutatási tevékenység eredménye folytán rendelkezése bocsátott adatok

az utolsó alkalommal az eltulajdonítani kívánt termékek a sértett képviselője által visszavételre kerültek. Ezen túlmenően a fiataikorú terhelt és családja által lakott ingatlanban lefoglalásra került 1 db micellás arctisztító kendő, 1 db parfüm és 1 db körömlakk.

A fiataikorú terhelt 2019. október 29. napján szintén a bevásárlóközpontban egy írószereket árusító üzletből jogtalan eltulajdonítási szándékkal elvett 5 db A4-es füzetet 3.450,- Ft értékben, 5 db A5-ös füzetet 1.950,- Ft értékben, 1 doboz gemkapcsot 390,- Ft értékben oly módon, hogy azokat a nála lévő táskába rejtette és fizetés nélkül távozott.

A fiataikorú terhelt fent részletezett cselekményével mindösszesen 5.790,- Ft kárt okozott az üzletet üzemeltető Kft.-nek, mely az eljárás során megtérült oly módon, hogy a drogériában történt tettenérés alkalmával az eltulajdonított termékek megtalálásra és az írószereket árusító üzletet üzemeltető sértett képviselője által visszavételre kerültek.

A fiataikorú terhelt cselekményei 2 rendbeli a Btk. 370. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés b./ pontjának bb./ alpontja szerint minősülő és büntetendő szabálysértési értékre, üzletszerűen elkövetett lopás vétségének megállapítására alkalmasak, melyből 1 rendbelit a Btk. 6. § (2) bekezdése értelmében folytatólagosan valósított meg.

A fiataikorú terhelt a bűncselekmény elkövetésekor 14 éves, büntetlen előéletű volt, korábban sem szabálysértést, sem bűncselekményt nem követett el. Tanköteles korú, tanulói jogviszonnyal rendelkezik. A család a gyermekjóléti szolgálattal/központtal nem áll kapcsolatban. Családjával él Szegeden, egy kertvárosi városrészben, szülei tulajdonát képező bankkölcsönrel terhelt kétszintes, 150 m² hasznos területű kertes házban. Az ingatlanon található ház a 4 fős család tekintetében minden igényt kielégítő. Mindenkinek, így a fiataikorú terheltnek is van saját szobája, ezáltal részére biztosítottak a nyugodt tanulás, pihenés feltételei, és a magánszféra. A szülők dolgoznak, saját céget üzemeltetnek, átlagos jövedelemmel rendelkeznek. A fiataikorú terhelt szülei főiskolai végzettséggel rendelkeznek. Egy fiú testvére van, aki 18 éves, és egy szegedi jó hírű gimnázium 12. osztályos tanulója. A szülők 21 éve házasságban, kapcsolatukból két gyermek született. Más kapcsolatból további gyermekük nem született. A környezettanulmány készítése során a pártfogó felügyelő harmonikus

családi légkört tapasztalt. A fiatalok terheltek mind a szüleivel, mind bátyjával jó a kapcsolata. Bizalmasaként elsődlegesen édesanyját nevezte meg.

A fiatalok terheltek egy szegedi általános iskola 8. osztályos tanulója. Első osztály óta teljesíti ebben az iskolában tankötelezettségét. Kiváló tanuló, iskolai magatartásával nincs probléma, igazolatlan hiányzása nincs. Reál beállítottságú, abban az iskolában szeretné folytatni tanulmányait, ahová a bátyja is jár matematika-fizika, vagy biológia szakos osztályban.

A fiatalok terheltek osztályfőnökének pedagógiai jellemzése szerint a gyermek kedves, szimpatikus és szeretetreméltó. Az iskolában tisztelettudóan viselkedik az őt körülvevő felnőttekkel. Segítőképz. Társaihoz kedves, vannak barátai az osztályban. Bár kissé szorongó, (talán az időnként még rátörő dadogása miatt) az osztályközösség elfogadó vele, a beszédében meglévő nehézségei miatt sohasem csúfolták, mindig türelemmel kivárták mondanivalóját. Osztályfőnöke inkább csöndesnek, visszahúzódónak ismerte meg, de az idei tanévtől kezdve a gyermek megváltozott. Az addig visszafogott fiatal egyre gyakrabban fecseg órán, és nem feltétlenül a tananyaggal foglalkozik. Hol feltűnően vidám, hol túlérzékeny és szomorú. A gyermek külseje mindig ápolt és rendezett. Sem öltözkézésben, sem hajviseletében nincs semmi kirívó. Az osztályfőnök leírása alapján a gyermek édesanyja rendszeresen jár szülői értekezletre, fogadó órákra. Kedves, megnyerő személyiség. Határozott értékrenddel rendelkezik, melyben a tanulásnak és a megszerzett tudásnak nagyon fontos szerepe van. Gondoskodó édesanya benyomását kelti, aki gyermeke életének minden pillanatát nyomon követi, támogatja, segíti, talán a kelleténél nagyobb mértékben is. Az édesanya elmondása szerint az utóbbi időben egyre több a konfliktus a gyermek és a szülők között, akik tanácstalanok. Úgy érzik számos esetben, ők a kompromisszumra készek, míg gyermekük erre nem hajlandó. Minden területen jóval nagyobb szabadságot szeretne. A szülők azonban félnek ezt a bizalmat és szabadságot megadni neki. Az édesanya jelzése után az osztályfőnök az iskolapszichológushoz fordult. A gyermek, ha nehezen is, de beleegyezett a találkozásba. A pszichológus szerint a beszélgetés jól sikerült, a gyermek megnyílt és őszintén beszélt problémáiról. A bolti lopást nem említette. Ígértet tett, hogy amennyiben szükségét érzi, ő maga fogja keresni a pszichológust. Az osztályfőnököt a történetek megdöbbenítették, mert a benne élő gyermekről alkotott képnek teljesen ellentmondanak. Számára érthetetlen, miért tette, azonban a gyermek mellett áll, szeretetéről, megértéséről és segítő szándékáról biztosítani fogja növendékét.

A fiatalok életének központjában tanulmányi előmenetele áll. Külön órákra, előkészítő foglalkozásokra jár. 7 éven keresztül vívott, heti 2-3 alkalommal. A sportot abbahagyta, egyrésztől megunt, másrésztől nem érte el a magától elvárt eredményeket. Szeretne más sportot választani, szülei ebben motiválják. Barátaival szokott szabadidős tevékenységet szervezni olyan napokon, mikor másnap nincs iskola és ekkor sem éjszakába nyúlóan. Szabadidő-eltöltése szülei által kontrollált és ellenőrzött. E téren a szülők elmondása szerint semmilyen probléma nincs a gyermekkel. A fiatalnak párkapcsolata nincs. Kedvelt időtöltése a családhoz nemrég érkezett kutyával való foglalkozás. A gyermek fizikálisan egészséges. Káros szenvedélye nincs. A bűncselekménnyel kapcsolatban elmondta, hogy nem lopási szándékkal ment be az üzletbe. A család jó anyagi körülmények között él, szüleitől mindent megkap, így az eltulajdonított tárgyakra nem volt rászorulva. Azokat saját maga használta, nem adta tovább senkinek. Elmondása szerint nem hallott ismeretségi körében lopási cselekményről, melyek előzetesen motiválták volna. Tettének okát nem tudta megmagyarázni. Nem gondolt bele a lehetséges következményekbe. A bűncselekmény elkövetését beismerte, tettét nagyon megbánta. Szülei mobiltelefonját elvették, ezzel szankcionálva a történeteket.

A környezettanulmány és a kockázatértékelés során a pártfogó felügyelő a gyermeket csendes, visszahúzódó fiatalként ismerte meg. A beszélgetés során egyre inkább megnyílt, kommunikatívabbá vált a kezdeti halkszavúságot követően. Az eljárás során készített környezettanulmány szerint a fiatalok bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének foka alacsony. A pártfogó felügyelő a gyermek vonatkozásában veszélyeztető tényezőt nem tapasztalt. A bűnismétlés veszélye nem áll fenn. Megelőző pártfogás elrendelésére nincs lehetőség. Véleménye szerint enyhe szankció, akár megrovás is alkalmas a büntetőjogi cél, a fiatalok helyes irányú fejlődésének elősegítésére. Alternatív szankcióként a közvetítői eljárás is megfontolandó.

Az ügyészség az eljárás során a feltételes ügyészi felfüggesztés elrendelése és külön magatartási szabály előírását megelőzően pártfogó felügyelői vélemény elkészítését rendelte el. A vélemény szerint a fiatalok elkövetővel szemben újabb büntetőeljárás nem indult, illetve szabálysértési eljárás sincs ellene folyamatban. Családi, lakhatási körülményeiben változás nem következett be. Továbbra is a szegedi általános iskola 8. osztályos tanulója. Tanulmányi eredményével, magatartásával nincs probléma, igazolatlan hiányzása nincs. A félét kitűnő tanulmányi eredménnyel

zárta. Középkolai felvételin túl van, azok jól sikerültek. Eredménye még nincs, de feltehetően felvételt fog nyerni az általa választott gimnáziumba. Szabadidő-eltöltési szokásai annyiban változtak, hogy felvételi előkészítők már nincsenek. A gyermek egy alkalommal volt pszichológusnál, további alkalmakra nem került sor.

A pártfogó felügyelő a bűnismétlési kockázatok hatását enyhítő, társadalmi beilleszkedést elősegítő magatartási szabályként arra tett javaslatot, hogy a fiatalokú terhelt tanulmányait képességeinek megfelelően, eredményesen, igazolatlan hiányzások nélkül, a tanintézet házirendjének betartásával folytassa. A fiatalokú terhelt nyilatkozott a tekintetben, hogy a javasolt külön magatartási szabály betartására képes, erre tekintettel a pártfogó felügyelő álláspontja alapján a gyermek képes annak megtartására.

Az ügyészség határozatot hozott a feltételes ügyészi felfüggesztésről, melyben a fiatalokúval szemben folytatott eljárást 1 évi időtartamra felfüggesztette. Megállapította, hogy a fiatalokú a feltételes ügyészi felfüggesztés tartama alatt pártfogó felügyelet alatt áll. Az ügyészség a fiatalokút a pártfogó felügyelet elősegítése érdekében külön magatartási szabályként arra kötelezte, hogy a már megkezdett iskolai tanulmányait képességének megfelelően, eredményesen, a tanintézet házirendjének betartásával, igazolatlan hiányzások nélkül folytassa. Az ügyészség kilátásba helyezte, hogy amennyiben a feltételes ügyészi felfüggesztés tartama eredményesen telik el, az eljárást megszünteti.

Az ügyészség indokolásában megállapította, hogy a cselekmény büntetési tételére, a pártfogó felügyelői véleményben foglaltakra, a fiatalokú gyanúsított beismerő vallomásra és megbánó magatartására, valamint a kár részbeni megtérülésére tekintettel a 14. életévét nem sokkal korábban betöltött fiatalokú gyanúsított helyes irányú fejlődése, továbbá az eljárás megszüntetése várható, ezért határozott a feltételes ügyészi felfüggesztésről. A külön magatartási szabály előírását és a pártfogó felügyelet alkalmazását a fiatalokú érdekében és a feltételes ügyészi felfüggesztés tartamának eredményessége érdekében indokoltnak találta. Az ügyészség a feltételes ügyészi felfüggesztésről hozott határozatot a fiatalokúval személyes kézbesítés útján közölte.

A 2019. április 11. napján kelt, és 2019. május 15. napján végrehajthatóvá vált ügyészi határozat alapján a fiatalokú terhelt 2019. április 11. napjától 2020. április 11. napjáig pártfogó felügyelet alatt állt. A pártfogó felügyelet időtartama eredményesen telt el, így az 2020. április 11. napján befejeződött. A pártfogó felügyelő tapasztalatai alapján megállapítható volt, hogy a pártfogolt rendszeres kapcsolatot tartott a pártfogó felügyelővel, az általa meghatározott időpontokban. A gyermek lakhatási körülményei a pártfogó felügyelet alatt végig rendezettek voltak, abban változás nem történt. A pártfogolt eredményesen elvégezte az általános iskola 8. osztályát, és felvételt nyert az általa választott gimnáziumba matematika-fizika szakra. A gyermek a 2019/2020. tanévben egy-két év eleji gyengébb osztályzatot követően felvette az új tanintézményben is a ritmust, és többnyire példás és jó osztályzatokat kapott. Félévi átlaga 4,64 lett. Igazolatlan hiányzása nem volt, fegyelmi probléma sem volt vele. A járványhelyzet miatt kialakult veszélyhelyzet idején az iskolában digitális oktatás volt, és a pártfogó felügyelővel is telefonon tartotta a kapcsolatot. A pártfogó felügyelet időtartama alatt a gyermekkel szemben újabb büntetőeljárás nem indult, a magatartási szabályokat betartotta és teljesítette.

Az ügyészség megállapította, hogy a feltételes ügyészi felfüggesztés tartama eredményesen eltelt, így az fiatalokú terhelttel szemben indított büntetőügyben az eljárást megszüntette, mely határozat jogerőre emelkedett, így az eljárás a fiatalokú terhelttel szemben befejeződött.

Az ügyészség döntését a környezettanulmány során szerzett adatokra, a pedagógiai jellemzésre és a pártfogó felügyelői véleményre alapozta, és ezen adatok alapján arra a megállapításra jutott, hogy a fiatalokú esetében a büntetőeljárás célja a bírósági eljárás mellőzésével is elérhető. Vádemelés helyett a feltételes ügyészi felfüggesztést alkalmazta azzal a lehetőséggel, hogy a fiatalokú terhelt jövőbeli magatartása bírói eljárás nélkül is kedvezően fog változni.

A fiatalokú gyermek rendezett, jó anyagi körülmények között élő családból származik. Alig belépve a serdülőkorba, 14. életévében összeütközésbe került a törvénnyel. Egy olyan életszakaszban történt vele a megbotlás, amikor a gyermekkor éppen maga mögött hagyva próbál kibontakozni ebből a szerepből, és identitásának kiformalása útján saját magával is küzdelmet folytat, próbálja megtalálni önmagát. A gyermek személyiségfejlődése még folyamatban van, alig rendelkezik idegrendszeri, lelki

és szociális eszköztárral az őt ért hatások leküzdéséhez és feldolgozásához. Szülei, tanára értetlenül állnak az események fölött, és a gyermek sem tud magyarázatot adni, miért is tette, amit tett.

A személyi körülményekre, továbbá a bűncselekmény jellegére és az elkövetés módjára tekintettel az ügyészség nem látta megfelelő szankciónak a megrovás intézkedés alkalmazását, ezért döntött a feltételes ügyészi felfüggesztés alkalmazása mellett. A bírói eljárás mellőzésével hozott döntés mindenképpen a gyermek legjobb érdekét szolgálta. Egyrésztől alkalmas szankció a büntetés céljának elérésére, de a gyermek mégsem lett kitéve egy bírósági eljárásnak a maga szigorával és formalitásával együtt, ugyanakkor a határozat szóbeli közlése rendkívül fontos része volt az eljárásnak. Az ügyészség a személyes találkozás alkalmával szemtől szemben fejezte ki rosszallását a fiatalok számára az általa elkövetett bűncselekmény miatt, így a fiatalok szembesülhetett tetteik súlyával. Az ügyészség a fiatalok helyes irányú fejlődésének elősegítése érdekében indokoltan látta a külön magatartási szabályok előírását, ezért intézkedett a pártfogó felügyelői vélemény beszerzéséről, ezzel is segítve a gyermek reintegrációját.

A feltételes ügyészi felfüggesztés tartama eredményesen zárult, a gyermek családi körülményei rendezettek maradtak, tanulmányait folytatta, magatartási szabályokat betartotta és teljesítette, valamint vele szemben újabb büntetőeljárás nem indult. Esetében a „büntetés” célja megvalósult, a feltételes ügyészi felfüggesztés alkalmas volt a fiatalok helyes irányba fejlődésére. A diverziós eljárás elérte a kívánt hatást, a fiatalok magatartása bírói eljárás nélkül is kedvező irányba változott.

XI. Összegzés

A szakirodalom feldolgozását és a vizsgált téma elemzését követően az alábbi megállapításokra jutottam:

Hazánk fiatalokakra vonatkozó igazságszolgáltatási rendszere és a büntetőjogi szabályozás megfelel a New York-i egyezmény 40. cikk 3/b. pontjában foglaltaknak, mely szerint minden lehetséges és kívánatos esetben intézkedést kell tenni a gyermekek ügyének bírói eljárás mellőzésével való kezelésére. Az ügyészség széles körben alkalmazza a diverziós eljárásokat.

A dolgozatban bemutatott adatok alapján kijelenthető, hogy a vizsgált időszakban a fiatalok esetében a feltételes ügyészi felfüggesztés gyakrabban került alkalmazásra, mint a közvetítői eljárás. Megállapítható továbbá, hogy a diverziós eljárások a fiatalok vonatkozásában megfelelő hatékonysággal működnek, alkalmazásuk esetén megvalósul a nevelési elv, illetve a minimális beavatkozás elve.

A feltételes ügyészi felfüggesztés alkalmazásakor indokolt lenne valamennyi ügyben a külön magatartási szabályok, különösen a közösségi foglalkoztatókra való részvétel előírása. Fontos a jól megválasztott magatartási szabály, melyben a pártfogó felügyelő tud segítséget nyújtani a bírónak, illetve az ügyésznek. A szervezett foglalkozások és tanácsadások rengeteget tudnának segíteni a fiataloknak a társadalmi beilleszkedésben. A külön magatartási szabályok segítséget nyújthatnak a fiataloknak a szociális és életvezetési készségei fejlesztésében, bűnelkövetői viselkedésének korrekciójában, segíthetik a tanulmányai folytatását, a strukturált szabadidő eltöltését, és segítséget nyújthatnak a mentálhigiénés ismeretek megszerzésében.

A közvetítői eljárás alkalmas arra, hogy a fiatalok közvetlenül szembesüljön az általa elkövetett cselekmény következményeivel, illetve a felelősségre vonása bírósági eljárás nélkül történjen meg, és a sértettnek okozott sérelem, kár jóvátétele megtörténjen. A közvetítői eljárás végső célja a fiatal társadalmi reintegrációja, visszafogadása az iskolába, lakóközösségbe, a családba. Lényegi eleme a jóvátétel, amely sok esetben - különösen a vagyon elleni bűncselekményeknél - anyagi eszközökkel orvosolható. A fiatalok esetében ez nem a legjobb megoldás, mivel még a többségének nincs önálló keresete. A Be. ugyan lehetőséget biztosít arra, hogy az elkövető helyett más, akár a fiatal szülei fizessék meg a jóvátétel összegét, de ebben az esetben a következményekért vállalt felelősséget lényegében nem a fiatalok, hanem a szülei viselik. Ez azonban a fiatal helyes irányú fejlődését kevésbé segíti elő, a nevelési célt kevésbé szolgálja. A jóvátétel egyéb formája - bocsánatkérés, a kár elhárítása, a megrongált dolog megjavítása, falfirkák letakarítása, a sértett részére történő segítő jellegű munkavégzés, idős sértett részére nyújtott segítség a bevásárlásban, ételkihordásban - alkalmasabb a nevelésre, hatékonyabban szolgálja a fiatalok érdekeit, ezáltal eredményesebben válhat a társadalom hasznos tagjává, és esetleg jobban visszatarthatja a hasonló cselekmények elkövetésétől. A szabályozás hiányossága, hogy a Be. XCV. fejezete nem tartalmaz a

fiatalkorúak vonatkozásában speciális szabályokat. A feltételes ügyészi felfüggesztés mellett a közvetítói eljárásoknak is szükséges lenne nagyobb teret engedni azzal, hogy a nevelési elvek mentén elsősorban a nem anyagi jellegű jóvátételi formák kerüljenek előírásra. Ezáltal kisebb súlyú bűncselekmények elkövetése esetén gyakrabban válhatna alkalmazhatóvá.

A fiatalkorúak esetében a pártfogó felügyelet elrendelése elengedhetetlen. Járulékos szankcióként a feltételes ügyészi felfüggesztés mellett megfelelő hatékonysággal működik, és a közvetítói tevékenység folytatása is a pártfogók munkáját képezi. A pártfogói munkának köszönhetően a fiatalkorúak esélyt kapnak arra, hogy társadalomban megtalálják a helyüket, tanulmányaikat folytathassák, szakmát tanuljanak, dolgozzanak, családi kapcsolataikat rendezzék, melyhez esetükben elengedhetetlen a szakember ellenőrzése, felügyelete és támogatása.

A fent részletezetteken túl még mindig az elsődleges cél a bűnmegelőzés, ahol kulcsfontosságú szerepe elsődlegesen a gyermek családjának van. A jelen kor fiataljai a jövő felnőtt korosztálya. A problémát abban látom, hogy a deviáns fiatalból később deviáns felnőtt lesz, majd szülővé válik, aki éppen ugyanúgy nem lesz képes megfelelő értékeket közvetíteni gyermekei számára, ahogyan az ő szülei is képtelenek voltak erre.

Dolgozatomat Ranschburg Jenő pszichológus gondolataival zárnám, aki szerint: Ha valaki megkérdezné tőlem, mi az a különös sajátosság, amelyet szinte kizárólag a család képes nyújtani, amely elengedhetetlen ahhoz, hogy a gyermekből egészséges, harmonikus felnőtt ember váljék, azt felelném: ez a sajátosság a szülői és elsősorban az anyai szeretet. A gyermek nevelése, szocializálása nem akkor kezdődik, amikor már lehet vele beszélni, amikor el lehet neki magyarázni, hogy a hazugság bűn, és illetlenül viselkedni szégyen, hanem a születés pillanatában induló folyamat, amelyben az élet korai szakaszának meghatározott, rendkívül nagy jelentősége van. A többi felnőtt közül ebben a szakaszban emelkednek ki a gyermek számára a szülők, akiket szeret, és akiknek a szeretete mindennél fontosabb. Így, és csakis így válik lehetővé, hogy a későbbiek során a szülők öröme és megelégedése a gyermeknek önmagában is jutalom, szomorúsága és elégedetlensége pedig önmagában is büntetés legyen. Innentől pedig már csak egy apró lépés s a gyermek akkor is átéli a

dicséretet, vagy helytelenítést, ha a helyes, illetve a helytelen cselekedet alkalmával a szülő nincs is jelen.¹⁸²

---

¹⁸² Ranschburg 2009. 116. o.

Felhasznált Irodalomjegyzék:

Felhasznált könyvek:

- Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok, Budapest, Tankönyvkiadó, 1977. 139 o.,
- Bagdy Emőke: A személyiség titkai, Család, nevelés, önértékelés, Budapest, Kulcslyuk kiadó 2020., 335 o.
- Bárd Petra: Helyreállító igazságszolgáltatás, Borbíró Andrea - Gönczöl Katalin - Kerecsi Klára - Lévay Miklós (szerk.): Kriminológia, Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2019., 1035 o., 934-951. o.
- Belovics Ervin, Gellér Balázs, Nagy Ferenc, Tóth Mihály: Büntetőjog I.; Általános rész; A 2012. évi C. törvény alapján, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2014., 15. fejezet, A fiatalok büntetőjoga, Nemzetközi egyezmények és tendenciák, https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_548_Buntetojog/ch15.html, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Bogár Péter - Margitán Éva - Vaskuti András: Kiskorúak a büntető igazságszolgáltatásban, Budapest, KJK KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2005., 227 o.
- Csemáné Váradi Erika: A gyermek-és fiatalkori kriminalitás, Borbíró Andrea - Gönczöl Katalin - Kerecsi Klára - Lévay Miklós (szerk.): Kriminológia, Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2019., 1035 o., 631-660. o.
- Kerecsi Klára: Alternatív szankciók és közösségben végrehajtott büntetések, Borbíró Andrea - Gönczöl Katalin - Kerecsi Klára - Lévay Miklós (szerk.): Kriminológia, Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2019., 1035 o., 914-930. o.

- Lévay Miklós: A fiatalkorúak büntetőpolitikája, Borbíró Andrea - Gönczöl Katalin - Kerecsi Klára - Lévay Miklós (szerk.): Kriminológia, Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2019., 1035 o., 887-911. o.
- Ranschburg Jenő: Szülők könyve, Budapest, Saxum Kiadó Bt., 2009., 471 o.
- Rosta Andrea: A fiatalkorú bűnözés kriminológiája és szociológiája, Budapest, L'Hartmattan kiadó-Uránia Ismeretterjesztő Alapítvány, 2014., 399 o.
- Tari Annamária: Z generáció, Budapest, Tercium Kiadó, 2011, 349 o.
- Vajda Zsuzsanna: A gyermek pszichológiai fejlődése, Budapest, Helikon kiadó, 2006., 333 o.
- Vekerdy Tamás: Érzelmi biztonság, Gyomaendrőd, Kulcslyuk Kiadó, 2011., 215 o.
- Vikár György: Az ifjúkor válságai, Budapest, Gondolat kiadó, 1980., 270 o.
- Hivatkozott folyóirat cikk:
- Mikula Márta: A pártfogó felügyeletről. = Ügyészek Lapja, 2007., 6. sz. 23-31. o.
- Hivatkozott internetes forrás:
- Csemáné Váradi Erika: „Színlelni boldog éveket...”, Borbíró Andrea, Inzelt Éva, Kerecsi Klára, Lévay Miklós, Podoletz Léna (szerk.): A büntető hatalom korlátainak megtartása: A büntetés mint végső eszköz, Tanulmányok Gönczöl Katalin tiszteletére, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014., 499 o., 83-94. o., http://www.eltereader.hu/media/2014/05/Gonczol_READER.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Dallosné Farkas Edina: Fiatalkorú terheltek a büntetőeljáráásban - a nemzetközi egyezmények és gyakorlat, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjoga tükrében, 26 o.,

<https://www.mabie.hu/attachments/article/143/Fiatalok%C3%BA%20terheltek%20a%20b%C3%BCntet%C5%91elj%C3%A1r%C3%A1sban.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.

- Gyurkó Szilvia: Gyermekbarát igazságszolgáltatás 107-117.o., http://www.okri.hu/images/stories/KT/KT_49_2012/007_gyurko.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Hamvai Csaba - Sima Ágnes - Pikó Bettina: Veszélyes iskola vagy veszélyes élet? A serdülőkori krízis, mint fejlődéstani kihívás, <https://epa.oszk.hu/01500/01551/00045/pdf/916.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Havasiné Kulcsár Petra: A gyermekközpontú igazságszolgáltatás, Jungi Eszter (szerk.): Büntetőjogi tanulmányok XVI, az MTA Veszprémi Területi Bizottsága, Veszprém, 2015., 151-164.o., https://tab.mta.hu/files/4815/2784/0608/buntetojogi_tanulmanyok_2015_XVI_net.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Herke Csongor: A mediáció elrendelésének szubjektív feltételeiről, Ügyészségi Szemle 2016/4. szám, 80-91. o., <https://www.google.com/search?client=firefox-bd&q=Herke+Csongor%3A+A+medi%C3%A1ci%C3%B3+elrendel%C3%A9s%C3%A9nek+szubjekt%C3%ADv+felt%C3%A9teleir%C5%91>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Kiss Anna: A sértett szerepe a büntetőeljárásban, Országos Kriminológiai Intézet, 2018., 299 o., 97-99. o., https://okri.hu/images/stories/konyvajanlo/2018/Kiss_sertettkonyv_2018/ka_sertettszerepe_2018_web.pdf, Letöltés napja: 2021. április 13.
- Kretz Annamária: Fiatalkorúak a büntetőeljárásban, Belügyi Szemle, 2017/9. 47-62. o., <https://ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/article/view/4717/3698>, Letöltés dátuma: 2021. április 12.

- Lajtár István: Mediáció a büntetőeljárásban, Ügyészek Lapja 2007. 5. szám, 5-16. o., http://www.ugyeszek.hu/ftp/tartalom/ugyeszek_lapja/2007/200705.pdf?phpMyAdmin=5e79130c4a2a408b3f002bed9c4d2fba, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Lévay Miklós: Az Európa Tanács R (2003) 20. számú ajánlása a fiatalok bűnelkövetőkre vonatkozó igazságszolgáltatási rendszerről, Család Gyermek Ifjúság 2005/3. sz. 21.-27. o., másodközlés, Eredeti közlés: Ligeti Katalin (szerk.): Wiener A. Imre ünnepi kötet. Budapest, 2015., KJK-Kerszöv Kiadó, 517-529. o., http://epa.oszk.hu/03400/03457/00045/pdf/EPA03457_csalad_2005_3_021-027.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Marc Prensky: Digitális bennszülöttek, digitális bevándorlók 2001., http://goliat.eik.bme.hu/-emese/gtk-mo/didaktika/digital_kids.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Molnár Fanni: A pártfogó felügyelet végrehajtása és hatékonyságának kérdésköre a pártfogoltak oldaláról egy empirikus kutatás tükrében, 2019., Különleges bánásmód V.Évf.2019/3., 49-61. o., http://real.mtak.hu/104209/1/kb_2019_3_molnar.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 8.
- Nagy Alexandra - Nagyné Gál Mónika: A fiatalok elleni büntetőeljárás sajátosságai, Büntetőjogi Szemle 2018/1. szám, 55-68. o., https://hvgorac.hu/pdf/BJSZ_2018_1.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Pallagi Anikó: Büntető politika az új évszázad első éveiben, Phd értekezés tézisei, Debrecen, 2014. 40. o., https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/199523/PallagiAniko_tezisek_titkositott.pdf?sequence=2&isAllowed=y, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Raduly Zsuzsa: A fiatalok büntető igazságszolgáltatása és a resztoratív igazságszolgáltatás, 2016., 390-400. o.,

- https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/35799/Jogi_tan_2016_Raduly_Zsuzsa_p_390-400.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Sárík Eszter: Az iskola beteget, avagy az iskola beteg? Új Pedagógiai Szemle, 2001. június, <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00050/2001-06-ta-Sarik-Iskola.html>, Letöltés napja: 2021. március 15.
- Schweighardt Zsanett: Kontroll vagy támogatás: az alternatív szankciók dilemmája, Kerezi Klára könyvének ismertetése, 22 o., 2008. (V. évfolyam) 2. szám, Debreceni Jogi Műhely, (Kerezi Klára: Kontroll vagy támogatás: az alternatív szankciók dilemmája, Budapest, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2006., 304 o.), http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/2_2008/kontroll_vagy_tamogatás_alternatív_szankciók_dilemmája/#top, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Solt Ágnes: Peremen billegő fiatalok, Veszélyeztető és kriminalizáló tényezők gyermek- és ifjúkorban Doktori (Ph.D.) disszertáció, Budapest, 2012., 287 o., http://tatkeszt.elte.hu/file/dissz_2013_SoltAgnes.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Szücsné Németh-Csóka Tímea: Menteni, akit még lehet: a pártfogó felügyelet szerepének jelentőségéről, Jungi Eszter (szerk.): Büntetőjogi tanulmányok XVI., az MTA Veszprémi Területi Bizottsága, Veszprém, 2015., 113-137. o., https://tab.mta.hu/files/4815/2784/0608/buntetojogi_tanulmányok_2015_XVI_net.pdf, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Tóth Gabriella: Adott is meg nem is, kapott is meg nem is - gondolatok napjaink pártfogó felügyeletéről, Fenyvesi Csaba, Herke Csongor (szerk.): A munkát nem lehet eltitkolni, Tiszteletkötet Tremmel Flórián professor emeritus 75. születésnapjára, Pécs, 2016. 99 o, 91-99. o., <http://www.herke.hu/tan/tremmel75.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. április 15.

Felhasznált jogszabályok jegyzéke:

- Egyesült Nemzetek Szervezetének A gyermekek jogairól szóló, New Yorkban 1989.november 20-án kelt Egyezménye, <https://unicef.hu/wp-content/uploads/2014/10/ENSZ-egyezm%C3%A9ny-a-gyermekek-jogair%C3%B3l.pdf>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának 2010-ben megszövegezett iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról, <https://rm.coe.int/16806a4541>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Az Európai Parlament és Tanács (EU) 2016/800 irányelve (2016. május 11.) a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/57/id/A16I0800.EUP/ts/20160610/lr/chain95/>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Az Európa Tanács (2000) 20. számú ajánlása, a bűnelkövetés megelőzésében a korai pszichoszociális beavatkozás szerepéről, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804f9b17>, Letöltés napja: 2021. április 12.
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A1300005.TV/ts/20210301/>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- 1991. évi LXIV törvény a gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99100064.TV/ts/19911122/>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- 1998. évi XIX. törvény, a büntetőeljárásról, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99800019.TV/ts/20061226/lr/chain2167/>, és

<https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99800019.TV/ts/20070101/lr/chain2167/>, Letöltés
napja: 2021. április 16.

- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A1200100.TV/ts/20210301/lr/chain74/>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- 2017. évi XC. törvény a Büntetőeljárásról, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A1700090.TV/ts/20210101/lr/chain6312/>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- 2006. évi CXXIII. törvény a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A0600123.TV/ts/20180701/>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- 8/2013. (VI. 29.) KIM rendelet a Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységéről, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A1300008.KIM/ts/20180701/lr/chain367/>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- 11/2018. (VI. 29.) LÜ utasítás a fiatalkorúak büntetőügyeivel kapcsolatos ügyészégi szakfeladatok ellátásáról, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A18U0011.LFU/ts/20200701/>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Gál Andor / Hegedűs István / Juhász Zsuzsanna / Karsai Krisztina / Mezőlaki Erik / Szomora Zsolt / Törő Sándor: Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/346/id/A13Y1369.KK/ts/20200215/>, Letöltés dátuma: 2021. március 15.
- Békés Ádám / Blaskó Béla / Bodony István / Busch Balázs / Demeter Zsuzsanna / Elek Balázs / Herke Csongor / Ibolya Tibor / Jancsó Gábor / Karner Zsanett / Kunyák Gergely / Megyeri Gábor / Miskolczi Barna / Polt Péter / Sódor István / Szathmáry Zoltán / Szentmihályi-Soós

Viktória / Tisza-Papp Judit / Vass Péter / Vida József: Kommentár a Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez, <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/396/id/A17Y0090.KK/ts/20200701/>,
Letöltés dátuma: 2021. március 15.

- B/12207, A legfőbb ügyész országgyűlési beszámolója az ügyészség 2019. évi tevékenységéről, http://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/admin/2020/10/ogy_beszamolo_2019.pdf,
Letöltés dátuma: 2021. április 6.
- Ügyészségi Statisztikai Tájékoztató, a 2019. évre vonatkozó büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenység főbb adatai II. fiatalokú vádlottakra vonatkozóan, http://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/merzag/2020/12/buntetobirosag_ugyeszi_tev_ii_2019.pdf, Letöltés dátuma: 2021. április 6.
- Jelentés a pártfogó felügyelői tevékenységről, A fővárosi és megyei kormányhivatalok által 2019. évben ellátott feladatok részletes statisztikai adatai, https://igazsagugyistatisztika.kormany.hu/download/1/53/a2000/2019_%C3%A9v_PF.pdf,
Letöltés dátuma: 2021. április 13.